

Značaj

F. Flos

Od pamtiveka žudili su ljudi za zlatom i dragocnim kamenjem. Njihov pronalazač ili vlasnik smatrao se je srećnim, te ih je neobično cenio, iako mu nisu u radu pomagali kao železo, nado, med i dr., a niti se je mogao njima služiti pri obrtu i kod gradnje kuća kao s vapnencem, kremenom, granitom i t. d. Cenio ih je zbog njihova krasna sjaja, zbog raskošne boje, zbog tvrdoće i zbog osobite otpornosti proti vatri i vremenskim uplivima. Obljubljenosti i ceni tih srazmerno neupotrebljivih predmeta doprineslo je također i to, što su retki i zbog toga i dragoceni.

* * *

Vrlo mnogo mladih ljudi doživelo je naročiti nemir pri otvaranju bilo kakvih pretinaca, koji su pripadali kakvoj dragoj osobi. Čini im se, da je iz otvorenog pretinca izbio neki miris, koji spominje na onu dragu osobu, da — da iz predmeta pače diši ličnost neprisutnog. Sećam se, da sam kao dečak bio prisutan, kad je majka otvarala dački kovčeg mog starijeg brata, a osobito mi je ostalo u uspomeni, kad sam zapazio u pretincu pod pokrovom crvenu košulju te širok pas, koji se je sjajio, čija je metalna spona bila okrugla, te kad sam u krugu razabrao veliko slovo S, a zatim manje k, o, l. Bio je to prvi monogram, koji sam video u mojem životu, i kad mi je neki pametniji pokazao, da se mogu ta slova složiti u reč »Sokol«, moje oduševljenje nije znalo za granice. Držao sam sponu za najbistroumniju stvar na svetu. Svojeg brata u sokolskoj odori nisam video, ali za nekoliko godina opazio sam kao đak u sreskom mestu prvog Sokola. Svi smo ga poznavali, jer je to bio tamošnji mladi graditelj V. Tada se je održavala u Pragu neka narodna svečanost i gospodin graditelj se je odveo u Prag u svečanom kroju. Mnoštvo đaka pošlo je s njime na stanicu.

I otprilike četiri godine kasnije video sam opet u istom tom mestu istog gospodina graditelja, ali tada nije išao u sokolskoj odori, nego u civilnom odelu i s njime je išao žandar s nožem na puški. Također nisu se odveli u Prag, već u Ch.... k okružnom sudu. U celom su mestu strepili pred očekivanjem i bojazni, jer je mladi graditelj bio zbog svog prijaznog značaja, poštenja i oduševljenog rodoljublja vrlo obljubljen. Nije onda čudo, da smo se svi iskreno zanimali za njegovu usudu, jer su se pronele vesti, da nije samo primio u svoju kuću dva ruska studenta — nihilista, već da ih je također tri dana gostio, te da im je dao novaca, da bi mogli nastaviti bežanjem. Kroz kratko vreme vratio se je gospodin graditelj i tada su se po čitavom mestu ponavljala znamenita preslušavanja i pretraživanja. Gospodin graditelj se je branio, da je primio tuđe umorne i gladne mladiće iz same samilosti, da o njihovim prevratnim težnjama i činima u opće ništa nije ni znao, te da doznaje tek sada, da su to traženi begunci.

»Ali znali ste da su Rusi«, predbacio mu je sudac.

»Da, to sam odmah uvideo, jer znam nešto ruski,« odgovorio je graditelj V., »i baš zbog toga bio sam dužan ne samo kao Sloven, već također i kao Sokol, da sam im pomogao.«

»Gospodine graditelju, već ste tri puta u svojim odgovorima izrekli reč: »kao Sokol«, korio ga je sudac; »valjda ne želite da tvrdite, da je Sokol neki posebni čovek, s posebnim pravima i dužnostima?«

»Da, gospodine suče, to baš izričito tvrdim.« odgovorio je gospodin graditelj, i kad se sudac nad time nekako gnevno začudio rekao je graditelj smelo: »ne priznajem, da sam bilo što skrivio, jer moji gosti nisu učinili nikakva zločina niti prestupka protiv Austrije. Niko se ne zgraža nad time, što Židovi podupiru svoje suverenike, da Nemci proglašavaju svoju zajednicu, pa bili oni Prusi, Sasi, Bavarci ili Frizi, samo nama Slovenima se predbacuje kao zločin naklonjenost prema drugim Slovenima i samilost prema njima. Kaznite me, ako tako zahteva zakon, ali ujedno ispitajte i svoju savest. Ne bojim se kazni — baš zbog toga ne, jer sam Sokol, jer bojažljivost, licumerstvo, narodnu neodlučnost i mlakost kušamo da istrebimo kao najlošiju plevu.«

Gospodin sudac sigurno je ispitao svoju savest, jer je za kratko vreme pustio na slobodu graditelja V., a da ga nije ni kaznio.

* * *

Prošlo je od tog događaja skoro četvrt stoleća i zaboravio sam na gospodina graditelja V., kao i na stotinu svojih prijatelja, jer po svršenim studijama napustih sresko mesto. Ali iznénada se je pojavilo njegovo ime u listovima i ponavljali su ga sad tu sad tamo. Čitavu češku javnost uznemirile su vesti o velikim prevarama i o slomu nekog novčanog zavoda u onom sreskom mestu.

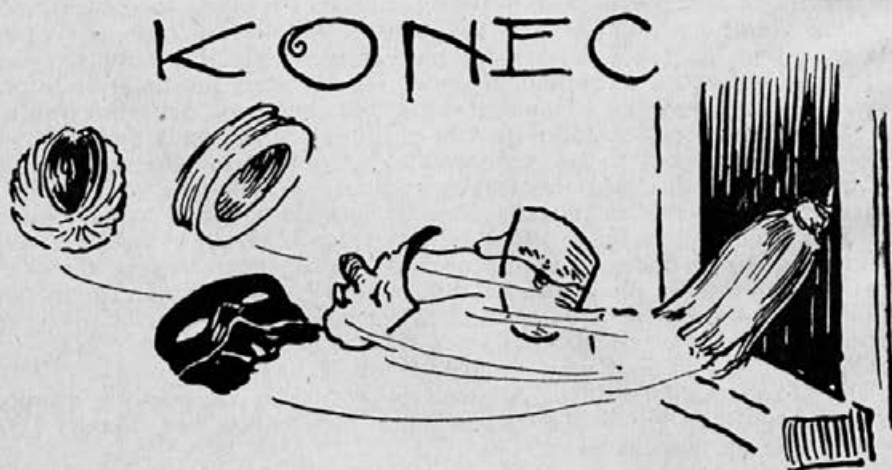
I ko je otkrio te prevare, ko se je požrtvovno trsio na sve moguće načine da bi umanjio propast ulagača, ko je ostao čist kao zlato i tvrd kao dijamant na širokoj raskvašenoj močvari? — Poznati naš graditelj V., čije su ime izgovarali po čitavoj zemlji s poštovanjem i kome su mnogi zahvaljivali da je sačuvala barem deo njihova imanja.

Tada se je nekoliko puta pojavio u listovima dodatak »krasan i plemenit značaj«, dodatak, koji je dragoceniji i važniji nego sve ostale hvale. Iskrenost, vernost, poštenje, ljubav za domovinu i za ljude, osebine su plemenita značaja. Bio bih vrlo rado slušao gospodina graditelja, kad je u gomili sebičnjaka, izjelica i lopova grmeo ili pak ponavljao svoje priljubljene reči: »Ne samo kao državljanin, već također i kao Sokol ne dozvoljavam nepravde, već ću vas baciti na sramotni stup!« Morao je biti divan...

* * *

Uvodno sam govorio o zlatu i draguljima te sam nadodao, da su dragoceni, krasni i plemeniti čovečji značajevi još dragoceniji, ali nažalost, retki...

(Po »Sokolské budoucnosti«, prilogu »Věstníka Východočeské sokolské župy Pippichovy« — godištu V, 136 str. — priredio M. K-č).

24. novembra.

Včeraj je bila pri nas sokolska akademija. Škoda, da nisem nastopila. Toda tako sem vsaj vse videla ter sem se mogla nad marsičem zamisliti.

Akademija mi je ugajala od kratkega govora ob začetku do enodejanke na koncu. Ugajali so mi naša sokolska deca in naraščaj, članstvo in tudi ona točka, kjer sem imela sama sodelovati. Bilo mi je žal, da nisem bila med nastopajočimi.

Na koncu pri enodejanki me je nekaj pogrevalo. Zdelo se mi je malo, kakor da mi dela nekdo očitke. Zato se odkrivam tebi, moj ljubi dnevnik...

Enodejanka se je imenovala »Bela noč«. Na prizorišču je bila gozdna jasa, kopajoča se v modrikasti mesečni svetlobi; zvezde so kukale skozi tihe, zamišljene krošnje gozdnih velikanov.

Na jaso v gozd privede vodnik kralja in dva princa. Edina kraljeva hči, zavita v bleščeč pajčolan, počiva pod drevesom. Spi. — Sedem dolgih let že spi in nikdo je ne more prebuditi.

Od onega trenutka, ko je dal ponosni kralj, njen oče, v napuhu in objestnosti posekati jesenov gaj, da bi mogel graditi ladje in pridobivati otoke, in ko je sam lastnoročno podsekal Materi Zemlji posvečeno drevo, od tega trenutka je Mati Zemlja uspavala njegovo hčerko in ni ji pomoči.

Edino v »Beli noči«, ko stopajo gozdne vile iz živih svojih dreves ter plešejo ob mesečnem svitu na jasi, ji more pomagati ter jo prebuditi živa voda iz studenca, če jo kdo ž njo poškropi.

Prihajajo gozdne vile in plešejo v mesečnem svitu. Skozi gozdno tišino zveni ljubko pesem:

Ej, veje, veje, polnočni veterček,
prišel je naš trenotek...

Kralj pristopi k njim, in medtem ko so principi zaspali, obupno prosi gozdne vile za živo vodo. Toda jedva hoče kralj s prineseno vodo poškropiti hčerko, mu sune pehar iz rok zadnja vila — in to je ona, katere živo drevo je kralj pred sedmimi leti podsekal. Od tega trenutka mora brez oddiha, brez počitka, brez spanja begati po lesih, po borovih gozdih. Toda usmiliti se hoče kralja in hčerke, ako se da kralj ali kateri izmed princev izpremeniti v drevo, da bi bila pomirjena Mati Zemlja. Toda niti kralj niti principi, ki bi radi imeli kraljičino za ženo in ž njo kraljestvo, nočejo do-prinesti te žrtve.

Tedaj pride ubog pastir, ki tudi išče žive vode za svojega oslepelega očeta. Zavzet je po lepoti speče princese in hoče jo zbuditi. In ko zakliče vila: »Ta trenotek se izpremeniš v drevo!« svečano obljubi, da to stori, čim reši svojega očeta slepote.

Odločilni trenotek napoči. Pastir pride z očetom, kj ž vidi in se zahvali vilam za dar žive vode. In ko sin pove starcu, kaj je obljubil, se oče zdrzne, a pravi: »Drži besedo, ki si jo dal...«

Vse skonča srečno, kajti vila sprejme v znak hvalečnosti mlado drevo, ki ga je gojil pastir od svojega detinstva, ter dovoli poštenemu mladeniču, da zbudi princeso. Strahopetni principi odhajajo, ker »so obljubili, toda so obljubo snedli...«, a kralj da hčerko pastirju.

Ni mi šel do srca ta pomirljivi konec niti veselje plešočių gozdnih vil, nego one obupne, a vendar odločne besede starčeve: »Drži besedo, ki si jo dal...«

Jaz nisem držala besede, prevarila sem sestro vaditeljico. Obljubila sem ji, da bom hodila redno k telovadbi za uvežbavanje one točke, ki mi je ugajala pri akademiji. Toda obljube nisem izpolnila. Danes me je sram. Sestra vaditeljica je bila tako mirna, da mi ni tega niti očitala. Zato so mi zvene na večeru s pozornice kot do srca idoč očitke besede: »Drži besedo, ki si jo dal...«

In te besede pojdejo z menoj v življenje. Vselej se jih spomnim, kadar komu kaj obljubim. Nočem biti kakor oni principi — »nevredni sinovi poštenih očetov«. Dano obljubo držati je vprašanje časti, je člen sokolske vere in dokaz trdnega značaja.

Stokrat si ponavljam te besede, da bi ne pogrešila.

(Po »Sokolske bodoucnosti«, prilogi »Věstniku Východočeské sokolské župy Pippichvy«, — letn. V., 179. str. — priredil M. K-č.)

Prvi počeci Sokolstva, njegovi osnivači i kratak pregled širenja sokolske misli

Hajrudin Čurić, Sarajevo

(Svršetak.)

Srećnim slučajem upoznao se Tirš u Novom Jahimovu s Jindržihom Fignerom, »simpatičnim čovekom, visoka, vitka stasa, plemenita i blaga izraza, kratke brade, izrazitih blagih očiju, duge kovrčaste kose, elegantnih manira«.

Figner je bio po zanimanju trgovac. Svršivši nekoliko razreda gimnazije s odličnim uspehom, preda se potpuno trgovini. Da upotpuni svoje trgovačko znanje putovao je mnogo po inostranstvu. Naučio je nekoliko jezika. Naročito je voleo latinske klasike, koje je čitao u originalu. Pored toga proučavao je s velikim interesovanjem istoriju, filozofiju i estetiku. Bavio se muzikom i crtanjem. Kao trgovac otpravljao je godišnje po nekoliko hiljada pisama i imao je vremena da bude u odboru nekoliko društava. Skroman, altruista, idealista, energičan, čvrst, odlučan, istrajan, neumoran i u obrani svojih ubeđenja sasvim otvoren, Figner se nikada nije istrčavao napred. Radio je bez ambicija, služio je samo opštoj stvari, pa je na njegovom radu i po njegovom primeru i zasnovano sokolsko geslo: »Ni koristi, ni slave!«

Iako je bio po poreklu Nemač, družeći se s češkim nacionalistima, postao je oduševljen Čeh, koji se, 1848, kao kapetan osme čete petoga puka, borio iza barikada. Kada se u Novom Jahimovu sreo s Tiršem, prijateljili su se i postali su nerazdruživi.

Još kao student, Tirš je vežbao u Malipetrovom i Šmitovom gimnastičkom zavodu u Pragu, u kojima su vežbali i Česi i Nemci. Kada su Nemci, 1861. povelili akciju za osnivanje čisto nemačkog gimnastičkog društva, Tirš s nekoliko svojih drugova počeo raditi na osnivanju čisto češkog gimnastičkog društva. Izrađena su i odobrena pravila i sazvana je skupština, 16 februara 1862. Na toj skupštini osnovao je »Praško gimnastičko društvo«, čijim je starešinom, na Tiršev predlog, izabran Jindržih Figner. 16 februara 1862 je važan datum u istoriji Sokolstva i može se slobodno reći, da je to rođendan Sokolstva. Kroz dve godine, 1864, na predlog profesora dra Emanuela Tonnera, dobilo je »Praško gimnastičko društvo« naziv »Praški Sokol«, po uzoru na sokole iz naših narodnih pesama, koje su se u to doba prevodile i čitale po celoj Evropi. Članstvo u »Praškom Sokolu« počelo se odgajati fizički, duševno i nacionalno. Neprijatelj je bio prepreden, nastojao je da omete rad, pa se moralo raditi oprezno. Kako vidimo, Sokolstvo je niklo u ropstvu sa zadaćom da se bori za slobodu, pravdu i jednakost.

Zahvaljujući materijalnoj pomoći »nepoznatog dobrotvora« (Jindržiha Fignera) društvo je dobilo gimnastičke sprave, a malo zatim i sokolanu. Figner je uneo u sokolanu duh bratstva i jednakosti. Uveo je međusobno oslovljavanje Sokola sa »ti« i na svakom koraku propagirao je slogu. Bio je primer disciplinovanog, tačnog i urednog Sokola. Kao prvi starešina Sokola uopšte neumorno je radio za Sokolstvo. Umro je 15 novembra 1865 godine u svom stanu, u sokolani, na rukama svoga budućeg zeta dra Miroslava Tirša. Fignerova smrt mnogo je delovala na Tirša: »Položio sam ruku na

njegove grudi i osetih kako pod mojom rukom izumiru poslednji otkucaji toga plemenitoga i patriotskog srca. Sve je svršeno. Ugasio se najplemenitiji život, koji sam ja poznavao, i meni onoga trenutka čitav svet izgledaše pust i prazan.« Fignerova smrt bila je veliki udarac i za mlado Sokolstvo, koje je u njemu izgubilo velikog dobrotvora.

Tirš kao načelnik, a Figner kao starešina »Pražkog Sokola« dali su dušu i srce Sokolstvu. Kao tehnički vođa Tirš je bio nenadmašiv. Radio je i dan i noć. Stvorio je svoj sustav, kojega se danas drži čitavo Sokolstvo. Izradio je sokolsku terminologiju, sastavljao vežbe, uveo žene i devojke u sokolske redove. Sem toga istakao se i u sokolskoj štampi, naročito svojim člankom »Naš zadatak, smer i cilj«, koji je 1871 izašao u njegovom »Sokolu«. Iz Praga se sokolska misao raširila po čitavoj Češkoj i po ostalim slovenskim krajevima. Za svoga života Tirš je nastojao da od čeških sokolskih društava obrazuje sokolski savez, ali mu to nije uspelo, jer je taj rad ometala vlast. Ipak je uspeo da organizuje prvi svesokolski slet u Pragu, 1882 godine, na kojem se prvi put, u većem stilu, manifestovala sokolska snaga. Sledeće godine Tirš je imenovan profesorom praškog univerziteta. Preveliki rad za Sokolstvo uništio je njegov organizam, radi čega je morao nekoliko puta ići na oporavak. Poslednji put otišao je u Tirol, odakle se nije ni vratio. Nesrećnim slučajem utopio se 8 avgusta 1884, u reci Ahi. Posle mesec i nekoliko dana njegovo je telo prenešeno u Češku i 9 novembra 1884 sahranjeno je, uz ogromno učešće sveta, na praškom groblju. »Tirš je bio Soko, koji se na krilima svoga plemenitoga duha dizao vrlo visoko iznad kaljuge svakodnevnog života. On je hteo da posluži svojoj domovini i svome narodu. On je taj narod voleo, voleo ga je svim žarom svoje duše, voleo ga je iznad svega, voleo ga je više nego samoga sebe i hteo je tome narodu da pomogne, da izleči njegove rane. Toj službi je posvetio sav svoj život, šta više, toj službi je i žrtvovao svoj život«, rekao je dr. Gregr pokraj Tirševoga mrtvačkog lesa.

17 septembra 1932 godine navršilo se sto godina od Tirševog rođenja. Zahvalni češkoslovački narod proglasio je ovu godinu jubilarnom i priredio svesokolski slet u Pragu, gde su se pretstavnici slovenskih naroda, zagrljeni i oduševljeni sokolskim bratstvom, poklonili seni svoga učitelja i vođe. Na dan stogodišnjice zapalila se u Pragu vatra, odakle se prenela i u ostala mesta u Češkoslovačkoj. Tako se na alegorijski način prikazalo širenje velike Tirševe sokolske misli. I zaista ta se misao raširila poput vatre po svima slovenskim krajevima (Poljska, Rusija, Lužica, Slovačka, Ukrajina, južnoslovenske zemlje). Sem toga, ta se misao raširila i po mnogim neslovenskim zemljama, u kojima žive slovenski iseljenici (Amerika, Engleska, Francuska, Belgija, Nemačka, Austrija i dr.).

Za nas je od naročitog značaja kako se sokolska misao raširila u našim krajevima. Radi toga ćemo progovoriti ukratko nekoliko reči o našem Sokolstvu pre rata i o njegovom razvoju posle rata. Političke prilike dirigovale su Srbima, Hrvatima i Slovencima da, kao braća iste krvi i jezika, budu vekovima rastavljeni. Radi toga se i sokolska misao pojavljivala u različito doba i pod različitim okolnostima. Slovenci su 1 oktobra 1863 osnovali prvo sokolsko društvo u Ljubljani (»Južni Sokol«). Pod uticajem rada slovenačkog Sokolstva otpočeo je rad hrvatskog Sokolstva (1874). U Srbiji je pre početka sokolskog života postojalo gimnastičko društvo u Beogradu (»Prvo srpsko društvo za gimnastiku i borenje« — osnovano 1857). Tek 1891 dobilo je sokolski naziv.

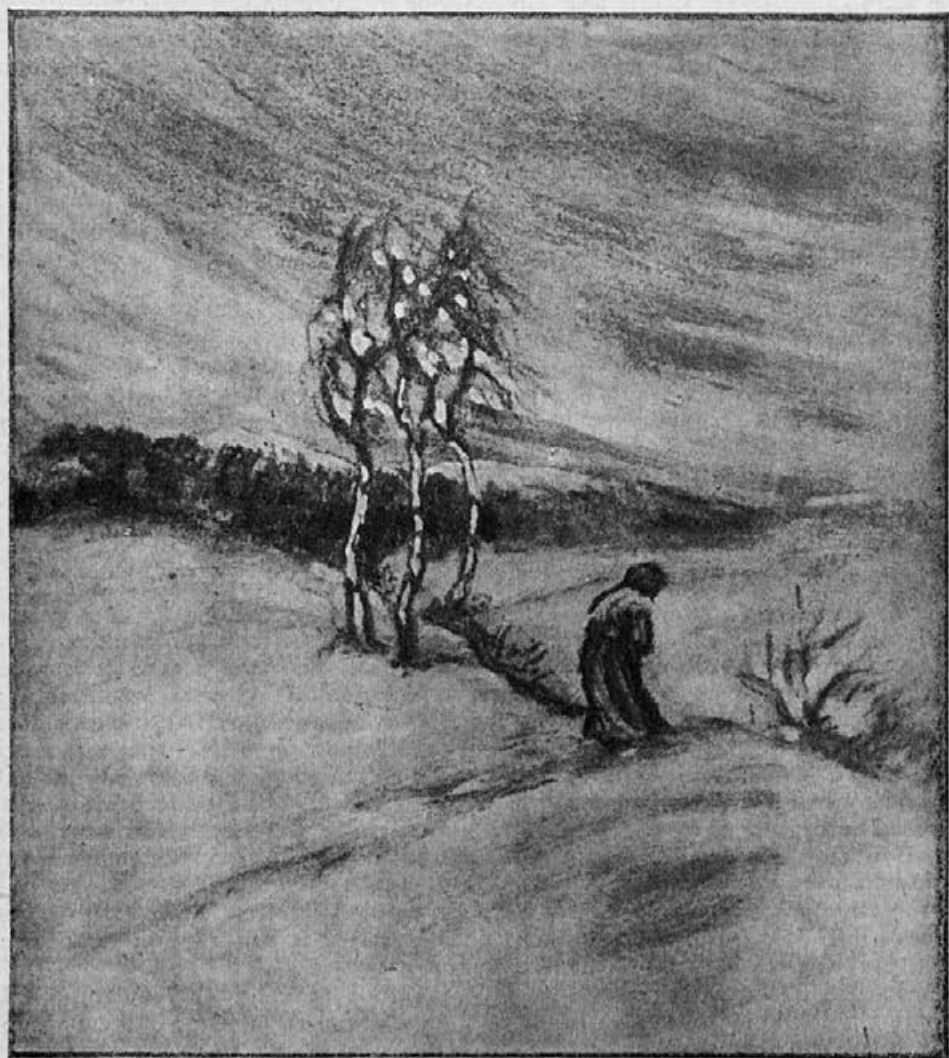
Na ovome mestu nije nam zadaća da se upuštamo u detalje rada našeg predratnog Sokolstva. Samo ćemo naglasiti, da je u predratnom Sokolstvu više prevladavao revolucionarno-nacionalni rad.

Još jednu stvar u radu našeg predratnog Sokolstva treba podvući. To je ispoljavanje sokolskog bratstva i jugoslovenske misli prilikom pojedinih sokolskih sletova.

I dok su austro-ugarske vlasti nastojale svim silama da svoje famozno »diveđe et impera« (deli in vladaj) provedu do kraja, dotle su se formirale čete Sokolova, koje su bile svesne, da će jednoga dana »doći reda« i kuli »udbinskog dizdara«. I došla je. Soko Gavrilo Princip ubi eksponenta austro-ugarske vlasti na Vidovdan 1914 godine. Revolverski hici mladoga Principa razlegoše se po čitavom svetu. Čitav svet uhvati se u veliko, krvavo kolo.

Srpski, hrvatski i slovenački Sokoli prekriše boljne poljane. U vazduhu zamirisa njihova junačka krv, a sunce slobode ogreje nas 1918 godine. Posle oslobođenja naše je Sokolstvo do danas stupilo u dve faze. Prva faza je bila u formiranju Jugoslovenskog sokolskog saveza sa sedištem u Ljubljani. U pogledu širenja jugoslovenske ideologije i Tirševe sokolske misli ovaj je Savez imao velike uspehe. Druga faza je skorašnjeg datuma, a to je formiranje Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije s sedištem u Beogradu, koji je osnovan zakonom od 5 decembra 1929.

Ustaj, živi, bori se, ne kloni!

Ratna sudbina jednog dobrovoljca Čehoslovaka

R. Prohazka:

(Nastavak.)

Iz njenog je pričanja razumeo da je imala sedam sinova, i da ih je sve izgubila. Pali su u ratovima. Niti jednoga nije više imala. Ostale su same žene i deca. Teško se je jadala radi kobne sudbine nesrećne zemlje. Nije se jadala radi izgubljene dece, ali misao na zarobljenu otadžbinu potpuno ju je satrla. Joško joj je poverio ko je i što je, a ona mu je drage volje pokazala put i ispratila ga dosta daleko. Predveče ga je uvela u selo i našla mu konačište.

Spavao je nemirno. Čitavu je noć sanjao kako ga progone, hvataju i vode na vešala. Kada mu se u snu prikaza majka počeo je plakati. O njoj je često, vrlo često, mislio. Sutradan se je zarana probudio i hitno je prosledio put dalje. Ceste je izbegavao. Hodao je rađe po poljima i šumama. Pazio je da ne bi susreo vojničke straže. Izbegavao je i domaće ljude. Nije imao poverenja ni u koga. Noći je provodio u kakvoj napuštenoj kući, legao bi u slamu, u stog sena ili bi se sklonio u kakav brlog, gde bi se pokrio lišćem, da ne bi potpuno smrznuo. Po koji put, kada nije mogao da nađe nikakve hrane, pa čak ni u polju ni u baštama, bio je prisiljen da se svrati u koju osamljenu seljačku kuću i da isprosi koru hleba. Negde bi mu dali, savetovali mu, i čak ga snabdeli za dalji put. Negde su mu se smejali i držali ga za luđaka. Brzo je uvideo, da se mora prilagoditi ljudima i nastojati da im se približi. Zbog toga nije više upotrebljavao nosni rubac, zelje je iz zdele uzimao golom rukom i uopšte se ponašao kao i ti obični ljudi.

Jednog je dana, u nekim brdima došao do usamljene kuće u koju je, posle dugog opazanja, oprezno ušao. Tu je našao nekog starca sa ženom. Starac je odmah naredio ženi, da donese vode i gostu umije noge. Joško se je u početku branio, ali kada je opazio da bi ga s time uvredio, nije hteo da mu postavlja nikakovo pitanje. Na taj se je način priučio na sve. Uverio se je, da mu je to od koristi. Tada su ljudi imali više poverenja u nj.

Mnoge je stvari trebao da savlada, da ne bi pobudio kakovu sumnju. Posle nekoliko dana, koji su mu minuli u strahu i teskobi, došao je u selo, u kojemu nije bilo vojske. To je selo bilo okuženo nekom bolešću. Pokucao je na vrata neke oveće kuće, ali gazda ga je oterao. Zbog toga je pošao k susedu u malu kolibicu. Ovaj ga je ljubazno pozvao unutra, ponudio mu nizak tronožak uz ognjište, seo do njega i počastio ga rakijom šljivovicom. Sam čiča nije ništa radio, ali je zato oštro terao na rad sedam svojih kćeri, koje su sve prele. Pri tome se je ljutio na svog bogatog suseda, koji da je ljuta škrtica i čovek bez duše i srca kada sa praga tera svog čoveka. To on ne bi nikada učinio. Rakija ga je tako omamila, da je počeo ljubiti u njušku svinjče, koje je zavirilo u kuću, a zatim je poljubio i našega Joška. Ovaj je, pobjmljivo, uvažavao njegovu gostoljubivost, i svršilo se je tako, da su jedan drugome ljubili ruke. S time su hteli pokazati kako se silno vole.

Tako se je skitao pet dana, danju i noću, i nastojao da što pre dođe do Dunava. Prebrodio je mnoge potoke, obišao mnogo sela, preskočio mnogo brda, dok na kraju pred njegovim očima nije zablistala glatka površina silnog Dunava. Nalazio se je tada na snegom pokrimit brežuljcima poviše sela Miroč i Golubinje. Opažao je okolicu i razmišljao kako bi se pobacio na drugu stranu. Reka mu je na tom mestu izgledala uzana pa se je bojao, da je na tom mestu struja prejaka.

Pred veče se je doturao do nekog usamljenog kućerka, i u njemu našao pametnog starca. Starac ga je ljubazno primio, nahranio ga i pažljivo saslušao njegovo pričanje. Odmah mu je primetio, da preko reke ne sme zbog toga, što je tamo Mađarska, a tamo bi slabo prošao. Treba da krene na protivnu stranu. Dunav tamo menja pravac. Na tom mestu teče prema severoistoku. tamo gde je mađarsko-rumunska granica, a zatim se okreće prema jugoistoku. Od prilike dva časa odavle, u pravcu prema istoku, nalazi se Rumun-

ska. Tamo je reka podesnija. Čiča mu je obećao da će mu pomoći, i odmah je pošao da vidi da li mu pretil kakova opasnost. Otišao je na polje, a Joško je ostao da se malo odmori i protegne udove. Silno se je uplašio kada je opazio da ne gospodari svojim nogama, i da su mu se prosto ukočile. Sede na stolicu da odviše svoje mokre ovojke s nogu. Noge su mu silno otekle. Uhvatio ga je pravi užas na samu pomisao kako će da krene na dalji put kada se s tog mesta ne može ni maći. Kada se je čiča povratio i video stanje ovog bednog čoveka gorko je zaplakao, tako mu se je smilovao. Medutim je odmah pomislio na pomoć. Reče da imade dovoljno rakije pa da će mu s njom istrljati noge; to da će mu hitno pomoći. Samo da se ne plaši. Doneo je rakiju i istrljao mu noge. Kroz tri dana beše zaista potpuno zdrav. Verovatno da mu je najviše pomogao odmor u ugrejanoj sobi.

Smučarska takmičenja SSS

Od 17 do 19 febr. o. g. vršila su se u Bohinju smučarska takmičenja za prvenstvo Saveza slovenskog Sokolstva. Ova su takmičenja prva svoje vrste u našoj zemlji. U takmičenjima učestvovali su češkoslovački, poljski i naši Sokolismučari. Takmičenja su priređena u proslavu 70-godišnjice jugoslovenskog Sokolstva, što je ujedno i početak sletskih svečanosti. Prvenstvo u ovim takmičenjima odneli su češkoslovački Sokoli, koji su time osvojili i prelazni dar — pehar — jugoslovenskog Ministra za fizičko vaspitanje naroda.

Pehar jugoslov. ministra za fizičko vaspitanje naroda kao prelazni dar pobeđniku na smučarskim takmičenjima Saveza SS

Sa smučarskih takmičenja Saveza SS u Boh. Bistrici dne 17, 18 i 19 februara. — Pretstavnici sokolskih saveza i zastupnik Min. za fiz. vasp. naroda

Brzovlak Maribor-Ljubljana. Vstopim vanj na Pragerskem. Najdem si na srečo še prazno mesto in — opazujem.

Opazovati in proučevati ljudi v vlaku je neizmerno prijetno in poučno. Vedno delam tako.

Tokrat je zunaj megleno in večina potnikov dremlje. Poleg mene so štirje denarni mogotci v najživahnejšem razgovoru. Morda bi hoteli drug drugega opehariti — usta so jim polna števil; cene tega blaga so odnehale, drugemu blagu se pričakuje, da bodo poskočile. (Razgovor o bližajoči se jeseni).

Popolnoma pri oknu si sedita nasproti mlad gospod in mlada dama — toda med seboj neznana, kakor je razvidno iz njunega razgovora. Zabava je zaspana in se ustavlja — ne poznata se še, saj sta šele vstopila v Mariboru ter se seznanjata s popolnoma vsakdanjimi stvarmi.

Tudi sam bi rad zadremal, kajti tokrat ne pričakujem od sopotnikov nič posebnega.

Nenadoma se zganem — predramilo me je iz dremanja; zaslišim nekaj o Sokolu. Ona dvojica pri oknu se razgovarja o njem; (kako sta do tega prišla, ne vem). Gospod pripoveduje »zviška«, dama niti ne pritrjuje niti ne ugovarja.

»... in vobče je to samo društvo nekaterih ljudi. Veste, gospodična, kaj takega vidim strašno nerad. Nekdo hoče biti nekakšen tajnik ali predsednik in za to mu je dober Sokol. Samo da ima funkcijo! In potem — čemu je? Za bogataše ni — kdo bi hodil telovadit ter bi se tikal z vsakomer? A za siromake? Ti so veseli, če morejo po delu doma posedeti ter si prištediti kakšen dinarček, ne pa, da bi plačevali visoke prispevke za Sokola. Veste, jaz to dobro poznam; tudi pri nas je Sokol, toda v njem nimajo nikogar. Saj je tudi smešno pretežati se pri telovadbi in hoteti se napihovati z naprednjaštvom ter rdečimi srajcami; in vobče: saj imamo že tako zadosti drugih organizacij, a najboljše je — nikjer biti. Povsod je sam gnus in gnus; človeku se naravnost gabi...«

Dalje nisem mogel več poslušati. Takšna »mlatitev prazne slame« in zraven ti dela obraz, kakor da je »pojedel vso učenost z zajemalko! In ujel se je...«

»Dovolite, odkod pa ste?« vprašam skromno.

»Iz S... Nisem sicer od tam po rodu, toda...« In zopet se mu je razvozlal jezik v široke razlage.

Presekal sem mu besedo.

»Ali ste bili kdaj v Sokolu?«

»Ne — kaj imam tam iskati? Kaj ne, da?« se je obrnil h gospodični, da bi mu pritrdila.

»Kako torej veste vse to tako dobro?«

»Toda prosim vas, dragi gospod, saj človek vendar vse vidi — in sliši — in vobče...« pripoveduje zaničljivo dalje.

»Ali ste čitali kakšne knjige o Sokolu — ali pa zasledujete morda kakšen sokolski časopis?«

No, »vobče« sem ugotovil tole: ta mladenič »vobče« ne ve, da imamo lepo sokolsko slovnico; da nas je okrog 300.000; nima niti pojma o tem, da izhaja cela vrsta sokolskih listov (da je Tyrševa razprava »Naša naloga, smer in cilj« cela filozofija in kot življenjski nazor za Slovana najprimernejša — da tega ne ve, o tem nisem dvomil!); v njegovem kraju, kjer poznam razmere, je okrog 80 sokolskih pripadnikov — kratkomalo, to je neodgovorna klepetulja brez lastnega nazora in ne samo brez prepričanja, kar se tiče Sokola, ampak v o b č e (in to je bilo njegovo edino upravičeno »vobče«) brez kakršnegakoli lastnega prepričanja.

Človek, živeč od dne do dne samo gmoti — svojemu želodcu in svojim poželenjem, podoben kameleonu, ki vedno pokaže barvo, kakršna se mu zdi v trenutku za zabavo najprimernejša. Na svojo sopotnico je hotel

»napraviti vtis« — zato je začel in nadaljeval tako zviška. Seveda je končal popolnoma neslavno, kajti potrudil sem se, da sem ga v teku potovanja »poučil«. Popolnoma mirno in brez razburjenja z nasmehom ter — tudi o tem, kako ubogi so ljudje njegovega tipa: brez lastnega nazora, ne menijo se za nič (razen za to, kako bi se vsak dan in vsak večer zabavali!), ne čitajo nič; pokazal sem mu, kako ostajajo ljudje, ki se v nič ne poglobijo ter o ničemer ne razmišljajo, brez prepričanja — vobče!

Tudi to smo si povedali, kakšna bi bila naša država, če bi imela same takšne vetrnjake!

»Zidani most!«

Gospod se oblači.

»Klanjam se — priporočam se!« in že izstopi.

»Moj naklon!« in že hitim na njegov prostor, da pridem v kot — tam se dobro dremlje.

»Ni mi bilo prijetno to njegovo besedičenje — toda ko je tako težko takšnemu kaj dopovedati. Dobro ste ga dali!« se smehlja sopotnica. Tudi jaz sem zadovoljen — in za trenotek že dremujem; čas beži in do Ljubljane bi se še rad nekoliko spočil.

(Po »Sokolské budoucnosti«, prilogi »Věstníku Východočeské sokolské župy Pippichovy« — letn. V., 5. str. — priredil M. K.-č.)

Ciril Crha — načelnik

C. Novo

(Odlomek sokolskega romana. Prevel iz češčine br. dr. B. Mihalič)

Bratje, ta neprijatelj nas prihaja izkušat, kako daleč smo že padli, in on — ki nas je preganjal, mučil, moril in spravil na beraško palico, nas hoče učiti krščanske ljubezni?

»Bratje, ali pojedete tja?«

»Ne gremo!« je zagrmelo v zboru in Crha je s solznimi očmi končal:

»Tedaj, bratje, stojim v tem z vami kakor nekdanj Žižka za resnico božjega zakona, in se v tem trenutku odpovem vsem službam, ki sem jih dosedaj radi ljubega miru opravljal prostovoljno in preko svoje dolžnosti ter se odkrito progllašam za njihovega »odpadnika.« —

Ko so prišli misijonarji, so imeli nabito polno.

Iz društva pa ni bilo nikogar.

Za slavnost postavitve misijonarskega križa, ki naj bi bila v nedeljo, so iskali fante, da bi ga nosili; ker sami niso mogli hoditi, so poverili s tem staro Cejpkovo.

Hodila je od hiše do hiše, a ni spravila 10 fantov skupaj. Vsa mladina je bila v društvu. Zato je morala iti v druge vasi.

Predstavite si, kako je besnela. Sokol in Crha so seveda pri tem slabo odrezali, misijonarji pa so bili v očeh trhovskega ljudstva preganjani mučeniki. A pomislite! Še sami so mirili ljudi. Pri slovesu, ki je bilo zvečer po slavnosti križa, so prosili ljudstvo, naj oprostí zapeljancem, saj je tudi Kristus odpuščal, in takoj nato so sami s sklenjenimi rokami prosili odpuščanja za vse, kar so komu slabega storili. Plač in ihtenje je šlo po cerkvi, ko pa je starejši misijonar z ganjenim glasom naznanil, da jim tedaj želijo »zbogom«, za vedno zbogom, ker odhajajo na ogrsko mejo — čisto tja na ogrsko mejol se nihče ni več obvladal in betlehemske matere niso mogle huje plakati za umorjenimi deteti.

Nato se je vršil slavni »Te Deum«, toda brez običajne godbe. Crha ni igral, drugega goslača pa v mestu ni bilo.

Tako se je mogla vsa grenkoba in žalost ločitve kam usuti.

»Učitelj je, pa ne igra!« je mrmralo ljudstvo in Crha je imel prav, da se ta dan sploh ni prikazal.

Drugi dan navsezgodaj je šla deputacija mračnih mož v župnišče.

»Učitelj je, pa ne igra,« so govorili temni pogledi, »učitelj je, pa ne igra,« je rekel velečastiti, ko je sprejemal odposlanca. A ko je brž nato stara Cejpkova

nosila po mestu pritožni list zoper Crho, ni bilo tam o sviranju niti besedice, pač pa o ponižanju vere in sejanju mrznje med prebivalstvom.

Ves mesec je trajala preiskava, nato pa je bil Crha premeščen.

Oh, kaj vse je skušil v tem kratkem času! Moral se je izogibati ljudi, da ne bi pljuvali vanj, z otroki v šoli ni bilo mogoče prebiti, tovariši pa so se mu sami umikali.

»Da bi le bilo tega konec,« je vzdihoval Crha, a vendar se je prestrašil, ko je prejel premestitveni dekret. Ko je šel poslednjič k telovadbi, se mu je zdelo, da gre na pogreb. Ni mogel končati, vedno se mu je zdelo, da mora napraviti »še eno vzklopko«, »še en vzmik«, a koncem koncev — enkrat je vendar moral nehati. Končal je torej in se poslovil z zamolklim glasom:

»Bratje! Zadnjič sem se z vami vrtel na orodju, zadnjič se junaški razigral. Toda moje srce ni bilo zadnjič z vami, ono je vaše za vedno. Ne bom odlagal tega grenkega trenutka, povem vam le poslednjo voljo, kakor je navada pri rednih ljudeh. Znan učenjak je primerjal nekatere ljudi človeku, ki je zdrsnil v prepad in se pri tem ujel za malinov grm. Nesrečnik zagleda krasne rdeče maline, pozabi v tem trenutku, kaj je pod njim in kaj nad njim, ter trga — maline. Ne izrabi trenutka, da bi se skušal rešiti, temveč trga — Takih lahkomiselnih ljudi, bratje, je tudi pri nas dosti. Mi Sokoli pa ne smemo biti taki. Mi se moramo vselej zavedati, da je vsako pokolenje odgovorno za to, kakšna ostane domovina po njem.

Tu se spominjam, kako krasno so prisegli dorasli atenski mladeniči:

»Posvečenega orožja ne onečastim, ne zapustim tovariša, s katerim bom stal v vrsti. Boril se bom za sveto in skupno stvar sam in z mnogimi. Domovine ne ostavim manjše, nego sem jo našel.«

Bratje, kako ponosno so zaplale prsi atenskemu mladeniču, ko se je zaklinjal: »Domovine ne zapustim manjše, nego sem jo našel!« Ali pa mi nimamo prav nikake očetovske dediščine? Imamo jo, bratje — dobro ime naroda. Tedaj, bratje, to je moje sporočilo, moja poslednja volja:

— Obljubite si, da se boste zavedali, da je vsako pokolenje odgovorno za to, kakšno ostavi domovino, in zato obljubite tudi, da dobro ime vašega naroda za vami ne bo slabše, nego ste ga našli. — Sedaj mi preostane le še slovo! Ne rečem vam z Bogom, ker se tako poslavljajo tudi oni, ki so me od vas pregnali, jaz vam pravim: Zdravstvijte, bratje! Crha ne more biti z vami dalje — in s sklonjeno glavo jim je naglo po vrsti podajal roko. Vendar se ni mogel premagati in gorka solza je kanila Franti Horaku na roko. Franta Horak pa, fant kakor lev, se je zganil in si pokrtil oči. A zastonj! Kakor pomladanski naliv so se mu usule solze skozi prste in ves zmeden — ne da bi vedel, kaj dela — je Franta zagrozil v smeri proti fari. Tedaj pa ie plakal že marsikdo teh junakov.

KONEC.

Mladinska pravljčna igra v treh dejanjih.

TRETJE DEJANJE.

Peti prizor.

Kakor prej brez treh deklic ter trije Sokoliči in tri Sokoličice.

Sokoliči, Sokoličice (prvi reče): Mi pa zdaj nastopamo takole (dvigne zastavo in vsi vzkliknejo): Zivela naša dična Jugoslavija! (Nato spusti prvi drog z zastavo do tal in vsi deklamirajo):

Ziveli tudi Slovani vsi, in od vzhoda do zahoda, koder njih beseda se glasi, naj zavlada bratska sloga in svoboda, da postanemo dovolj močni oprostiti izpod tuje pete zadnji kos slovanske zemlje svete!	To nalogo svojo naj od dne do dne skrbnejše vrše sokolske čete, ki jih v hribovske vasice že zdaj pošilja naš zaščitnik kralj Matjaž!
---	--

Brambič (jim pokima): No, ta je pa tudi dobra! Nisem je še slišal. Kje ste jo dobili?

Prvi Sokolič: Sami smo jo zložili za današnjo slavnost.

Brambič: To me jako veseli. Le naprej, pa nam še kaj povejte in zapojte!

Sokoliči, Sokoličice (prvi zopet dvigne zastavo, potem vsi zapojejo in odkorakajo po vrsti do katedra, kjer se ustavijo, se obrnejo proti gledalcem in pojo dalje):

Hej, Slovani, naša reč slovanska živo klije,
dokler naše verno srce za naš narod bije!
Živi, živi, duh slovanski, bodi živ na veke
ter z ljubeznijo in slogo premaguj zapreke!

Brambič: Ohó! Tudi to ste na koncu predelali po svoje! No, prav, prav! Saj je zdaj res boljša! Toda od kod dobivate toliko tako izbornih duševnih moči, moji dragi Sokoliči in Sokoličice? Ali tudi vaše duhove vnema in vzpodbuja k takemu delu skrivnostni duh kralja Matjaža?

Prvi Sokolič: Tudi, tudi! In naša sveta dolžnost je, da ga ubogamo. Saj:

Mi smo vojaki kralja Matjaža,
Mi smo slovanstva bramba in straža!
Kadar brez nas ne bo več vasi
in nam do vrha zrastó vse moči,
takrat pa tudi naš kralj se zbudi
ter nas popelje k zmagi pravični,
ki nam vse naše zagotovi!

Gabron, Brambič, Borkovič (zaploskajo z rokami): Dobro, dobro! Izvrstno!

Brambič: Res je, da smo postali Sokoli nekaki Matjaževi vojaki. To se je pokazalo posebno očito, plodovito in zmagovito v tem letu po obisku pri kralju Matjažu tu pri nas kakor tudi povsod drugod po naši mili in lepi svobodni domovini.

Gabron: Tako je! Ko je naš narod pred enim letom zaznal, da ima kralj Matjaž v svoji vojni četi same Sokole in ko smo med letom tu začeli zidati krasen sokolski dom z njegovimi čudovitimi pripomočki, se je povsod v narodu zbudilo živo in smotreno zanimanje za Sokolstvo. Zdaj si vsak dober, zaveden in pošten Slovenec šteje v veliko čast in ponos, ako spada v družbo Matjaževih vojakov in more po svojih najboljših telesnih in duševnih močeh delovati v tej družbi za svoj narod in domovino, ker le v tem delu vidi končno zaželeno zmago in odrešitev.

Fantiči, deklice (pogledajo knjižico): O, o, kako je krasna! Pa slavna, imenitna in gotovo tudi velekoristna! Je kakor čudežni dar iz visokih nebes!

Brambič: Da! Zato se zdaj povsod med Slovenci tako množe sokolska društva in njih člani. Kralj Matjaž pa je nam poleg svojih podpornih darov poklonil tudi zlato knjižico s poukom in z navcdili, kako naj Sokoli delujejo med narodom za njegovo srečnejšo bodočnost. Tista knjižica je zdaj v moji posesti. (Odpri predal v katedru, položi vanj kladivo, vzame iz predala knjižico in jo pokaže navzočim fantičem in deklicam.) Glejte, takale je zunaj!

Brambič: Mnogo krasnejša in dragocenejša kakor vnanja oblika pa je seveda vsebina knjižice. Prečitam vam tukaj le en odstavek, več pa zveste pozneje ob drugih prilikah in tudi danes tu zunaj pri otvoritveni slavnosti. Pozor! (Odpri knjižico in bere): Bodite vedno trezni, oprezni in ukaželjni, vestni, pošteni in pravični! Ljubite in spoštujte vse sinove in hčere svojega naroda kot svoje rodne brate in sestre brez ozira na stan in starost! Zato jim vsak čas privoščite vse najboljše kakor sebi, jim v sili pomagajte iz stisk in nadlog ter z njimi složno in vzajemno delajte za vsako dobro in pravično narodno stvar! Če pa tu in tam naletite na rojake in rojakinje, ki niso vredni vaše ljubezni in spoštovanja, jih z dobrim zgledom, lepo in prijazno besedo in z dejansko dobroto skušajte zavrniti na pravo pot! Ljubite pa tudi svojo rodno zemeljsko grudo in domovino z največjo iskrenostjo in požrtvovalnostjo; kajti zemlji ste dolžni zahvalo za vse, kar vas pokliče v življenje in kar vas preživlja in razveseljuje!

Prvi Sokolič: Lepo nas uči. A naša srca so že zdaj rodoljubna, dobra in usmiljena. Zato ga bomo lahko ubogali.

Brambič: Jako važen opomin je tudi tole (bere dalje): Nikdar ne pozabite, da je vaš narod le majhen del velikanske svetovne množice slovanskih narodov in da je mogoč vaš narodni obstoj le v tesni zvezi s temi narodi. Zato vedno iščite in z bratsko ljubeznijo utrjujte trajne stike in prijateljstva z vsemi slovanskimi narodi, zlasti še z najštevilnejšimi ruskimi brati, če tudi so njih srca po vojni otopela za bratsko slovansko stvar! Poskušajte jih na spodoben in ganljiv način zopet pridobiti in se naslonite še nanje! Toda pri vsem tem imejte neprestano pred očmi dejstvo, da zdaj v lastni državi živite tudi vi! (Zapre knjižico in jo položi na kateder.)

Sesti prizor.

Kakor prej in deklica.

Deklica (v preprosti kmetski obleki, vstopi od desne in se vljudno prikloni): Dober dan! Klanjam se, gospod učitelj!

Brambič (jo prijazno pogleda): Pozdravljena, ljuba deklica! No, kaj lepega in dobrega nam boš povedala?

Deklica (stopi nekoliko naprej, kaže z rokama in pripoveduje):

Poglejte, deklica sem mlada,
iz hribovske vasi domá;
sedaj pa bi postala rada
še brhka Sokoličica.

Že mama mi je dovolila;
ko sem prosila jo za kroj,
pa solzna je odgovorila:
»Denarja nimam, srček moj!«

Zato vas prosim zdaj za službo,
da v njej dobim denar za kroj,
potem pa zvesto z vašo družbo
bom delala za narod svoj!

Gentleman

Fr. Flos

»Tyrševa sokolska vzgoja je bila
usmerjena k vzgoji gentlemanov.«
(Iz Tyrševega življenjepisa.)

Ko je Mihaličev Dragec, nadobudni četrtošolec, preživljal velikonočne počitnice pri stricu Senčarju, okrožnem zdravniku v Bučkovcih, je stric pravkar kupoval avtomobil. Ker je šlo za mnogo denarja, se je raztegnilo preizkušanje, dogovarjanje in razpravljanje za kupne pogoje na tri dni. Tovarnškemu tajniku se je pripeljal na pomoč sam tovarniški ravnatelj, ki je med razgovorom rabil — pač iz navade — nekolikokrat besede »med džentlmeni se razume samo po sebi«.

In prav te besede so se vtisnile Dragcu v spomin tako trdno, da je vprašal, ko so se po opravljeni kupčiji vrnili tuji gospodje, pri večerji strica, kaj je s temi besedami ravnatelj prav za prav mislil.

Stric, ki je svoj prosti čas porabljal za počitek, se je nasmehljaj in pravil: »Dragi dečko, gospod ravnatelj ni mislil pri svojih besedah na njihov pravi smisel, ampak na korist tovarne. Tako ravnajo mnogi ljudje, ki prepletajo svoj govor s tujimi besedami in skrivajo lastne misli ter skušajo z bleščečimi frazami svojega poslušalca preslepiti kakor z bleščečim nakitom. Beseda džentlemen (= gentleman) se rabi v našem jeziku prav tako često kakor beseda inteligent, in obe postaneta smešni, če jih rabiš nepravilno.«

»Ah, da« je zaklical Dragec, smejoč se na vse grlo; »naš policaj tudi pravi: »Takšen entelegent kakor jaz se ne more bratiti s potepuhi.«

»Danes se smatra že vsakdo, kdor zna čitati in pisati, za inteligenta,« je dejal zdravnik, »in tako je tudi mnogo džentlemenov, ki o bistvu gentlemana nimajo niti pojma.«

»Rad pa bi vendar vedel, kako naj bi se tuja beseda pravilno nadomestila s slovensko,« je rekel Dragec, ki je rad hodil vsaki stvari do dna.

»Beseda gentleman je angleška,« je razlagal stric dobrohotno, »ter je zložena iz besed gentle in man. Beseda gentle se da v slovenščino prevesti na razne načine; ne znači le dostojen, fin, plemenit, spoštljiv, okusno oblečen, nego tudi dražesten ter vseskoz časten. Francozi pravijo podobno: gentil (žanti). Beseda man pa pomeni moža.«

Gentleman je torej mož, ki ima vse te lastnosti. Na Angleškem pomeni beseda gentleman mnogo ter se rabi samo za resnično odlične može. Postopek gentlemanov je vedno vljuden, stvaren in vseskoz pravičen. Gentleman mrzi laž s studom in jo prezira s ponosom, zavrača sebičnost ter se nikdar ne prepira. Njegova beseda je sveta, njegova dejanja so brezhibna in odkrita.«

»Ali pa so na svetu tako popolni ljudje?« je vprašal Dragec, kajti razumel je, da je vzor, katerega označuje beseda gentleman, jako visok.

»Mnogo gentlemanov je na svetu in v vseh slojih se moremo srečati z njimi,« je odgovoril zdravnik, »kajti za doseženje tega smotra ni treba niti plemenitega rodu niti premoženja niti visokega uradnega položaja, nego samo dvojega: duha in srca. Želim si iz vsega srca, da bi bilo v našem narodu mnogo gentlemanov in da bi zlasti mladina vzljubila ne-le besedo, ampak predvsem one lastnosti, ki napravijo moža za gentlemana. Bojim se pa, da bi se beseda gentleman utegnila zlorabljati kakor beseda inteligent.«

Za vojne, ko je draginja od dne do dne rasla, je dodal tovarnar delavcem prostovoljno pri mezdi 1 krono na dan ter razglasil svoj dar z besedami, češ da je to storil, ker je gentleman, dasi bi zaslužil ime napihnjenega oderuha. Na seji, na kateri je gospod Golob propadel, s svojim predlogom, je razglasil, da se umakne premoči, ker je gentleman, čeprav bi se moral imenovati domišljavega bebca. Razvajan mladič, ki doslej še ni nič zaslužil in razmeta očetovo imetje, trdi o sebi, da tisočak za gentlemana nič ne pomeni; zmotil se je v besedi in reči bi bil moral, da za lenuha tuj denar nima nobene cene.

In tako se srečujemo na vsak korak s krivimi gentlemani.

Kdor je samo vljuden, a ne iskren, kdor je samo pravičen, a ne dober in plemenit, kdor je samo prijazen, a ne blagosrčen, kdor se javno udeležuje, toda brez požrtvovalnosti in samozatajevanja, ni gentleman.«

»Striček« je dejal Dragec tiho, »bojim se, da ne bom nikdar gentleman, kajti to ali ono lepo lastnost pozabim.«

»Dosti imaš še časa, da se vadiš, dečko, in če ne pozabiš mojega navodila, tedaj se spomniš vseh lastnosti.«

»Ali je kakšno navodilo, striček?«

»Da — in sicer zelo enostavno. Potrudi se, da boš ravnal v življenju z vsakomer tako, kakor si želiš, da bi ravnali s teboj, potem boš vljuden, prijazen, dober, plemenit, pravičen, požrtvovalen in spoštljiv — ali v resnici gentleman.«

(Po »Sokolské budoucnosti«, prilogi »Věstníku Východočeské sokolské župy Pippichovy« — letn. 1929., 28. str. — priredil M. K-č.)

Proste vežbe za muški naraštaj

na I. pokrajinskem sletu Sokola kraljevine Jugoslavije u Ljubljani 1933.

Sastavio: Vrhovec Alojzij.

III sastav.

- I 1 Stav zanožni desnom — levom odručiti, hrbat gore; desnom pogrčiti predručno gore, pest, dlan napred (podlaktica je vodoravno i dotiče čelo), pogled na levu šaku,
- 2 izdržaj,
»ic«: započeti naredni gib,
- 3 prenosom težine tela na desnu počučanj predručno levom — pretklon — levom pogrčiti predručno dole unutra, hrbat gore (leva ruka je umereno ulučena i upire se nad desnim kolonom o stegno, palac unutra; zbog pretklona smeru nadlaktica ovesno prema zemlji); desnom kroz priručenje zaručiti (krepko!), hrbat van (desnom najpre pružiti napred i pretklonom gib rukama nastaviti), pogled napred,
- 4 usprav levom i usklon u stav zanožni desnom — levom kroz priručenje odručiti, hrbat gore; desnom kroz priručenje i predručnje uzručiti, pest otvoriti, hrbat van, pogled gore i sp.:
- II 1 desnom čeonim lukom unutra odručiti, hrbat gore, pogled napred i sp.:
- 2 sagnuti odručno, šake nad ramenima, hrpti gore i sp.:
- »ic«: prelaz šakama pred ramena, hrpti gore i sp.:
- 3 ispad desnom napred — sunuti napred, hrpti gore,
- 4 izdržaj,
»ic«: započeti naredni gib,
- III 1 usprav levom u stav prednožni desnom — levom bočnim lukom dole uzručiti, dlan napred; desnom izdržaj i sp.:
- 2 desnom kroz prinoženje stav zanožni — levom predručiti, hrbat gore; desnom zgrčiti zaručno, hrbat gore i sp.:
- 3 levom kroz priručenje zaručiti, hrbat dole; desnom sunuti napred gore, hrbat gore,
- 4 izdržaj,

III. sestava.

- I. 1. stoja zanožno z desno — z levo odročiti, hrbet gor; z desno pokrčiti predručno gor, pest, dlan spred (podleht je vodoravna in se dotika čela), pogled na levo roko,
2. drža,
»in«: začeti prihodnji gib,
3. s prenosom teže telesa na desno, počep prednožno z levo — predklon — z levo napogniti predručno dol not, hrbet gor (leva leht je zmerno ulučena in se opira nad desnim kolonom na stegno, palec not; zaradi predklona smeri nadleht navpično na tla); z desno skozi priručenje zaručiti (krepko!), hrbet ven (z desno je najprej mahnuti naprej in s predklonom gib z lehtmi nadaljevati), pogled naprej,
4. vzravnavna na levi in vzklon v stoji zanožno z desno — z levo skozi priručenje odročiti, hrbet gor; z desno skozi priručenje in predručnje vzročiti, pest odpreti, hrbet ven, pogled gor, in sp.:
- II. 1. z desno s čelnim lokom not odročiti, hrbet gor, pogled naprej, in sp.:
2. upogniti odručno, roki nad rameni, hrpta gor, in sp.:
- »in«: podlehti zavrtni naprej, roki pred rameni, hrpta gor, in sp.:
3. izpad z desno naprej — suniti naprej, hrpta gor,
4. drža,
»in«: začeti prihodnji gib.
- III. 1. vzravnavna na levi v stoji prednožno z desno — z levo z bočnim lokom dol vzročiti, dlan spred; z desno drža in sp.:
2. z desno skozi prinoženje stoja zanožno — z levo predročiti, hrbet gor, z desno skrčiti zaručno, hrbet gor in sp.:
3. z levo skozi priručenje zaručiti, hrbet dol; z desno suniti naprej gor, hrbet gor,
4. drža,

- IV 1 stav iskoračni desnom strance — levom čeonim lûkom gore predručiti unutra, hrbat gore; desnom kroz odručenje sagnuti priručno nazad, dlan nazad (podlaktica je vodoravno naslonjena na krsta) i sp.:
- 2 privlačenjem leve stav spetni — levom kroz priručenje odručiti (na glaskom!), hrbat gore,
- 3 ispad nadesno — desnom sunuti strance, hrbat gore; levom priručno sagnuti nazad, dlan nazad (podlaktica je vodoravno naslonjena na krsta), pogled na desnu šaku,
- 4 izdržaj,
- V 1 zasuk trupa (90°) nalevo (krepkol) — levom sunuti strance, pest, hrbat gore, pogled na levo pest; desnom predručiti i spojeno sagnuti unutra, pest hrptom gore pred ramenom,
- 2 otsuk trupa (90° nadesno) — usprav i privlačenjem desne stav spetni — levom predručiti i spojeno sagnuti unutra, pest otvoriti, hrbat gore; desnom pružiti napred i spojeno odručiti, pest otvoriti, hrbat gore, pogled napred i sp.:
- »i«: priručiti (levom sunuti dole), hrpti van i sp.:
- 3 kroz predručenje uzručiti, hrpti van,
- 4 izdržaj,
- »i«: zasuk dlanovima napred i sp.:
- VI 1 pretklon — kroz predručenje i priručenje zaručiti, dlanovi gore (završetak giba naglasiti!) i sp.:
- 2 čučanj — predručiti dole (zbog pretklona smeraju ruke ovesno prema zemlji), hrpti napred i sp.:
- »i«: uspravnom i usklonom uspon spetni — kroz predručenje uzručiti, dlanovi napred i sp.:
- 3 stav spetni — odručiti (srazmerno polaganije!), dlanovi gore (završetak giba naglasiti!),
- 4 izdržaj,
- »i«: odnožiti (umereno) desnom — zasuk dlanovima dole i sp.:
- VII 1 uzručiti, dlanovi unutra (desnom čeonim lûkom dole) i sp.:
- 2 ispad nadesno — pretklon — predručiti (lûkom nadesno), hrpti van,
- »i«: započeti naredni gib,
- 3 usklonom i uspravom $\frac{1}{4}$ okreta nalevo (na peti leve i prstima desne)
- IV. 1. stoja izstopno z desno v stran — z levo s čelnim lokom gor predručiti not, hrbet gor; z desno skozi odručenje upogniti priručno zad, dlan zad (podleht je vodoravno in naslonjena na križ), in sp.:
2. s prisunom leve stoja spetno — z levo skozi priručenje odručiti (s poudarkom!), hrbet gor,
3. izpad na desno — z desno suniti v stran, hrbet gor; z levo priručno upogniti zad, dlan zad (podleht je vodoravno in naslonjena na križ), pogled na desno roko,
4. drža,
- V. 1. zasuk trupa za 90° na levo (krepkol) — z levo suniti v stran, pest, hrbet gor, pogled na levo roko; z desno predručiti in spojeno upogniti not, pest, roka pred ramo, hrbet gor,
2. odsuk (trupa za 90° na desno) — vzravnavo na desni, s prisunom z levo stoja spetno — z levo predručiti in spojeno upogniti not, pest odpreti, hrbet gor; z desno mahnuti naprej in spojeno odručiti, pest odpreti, hrbet gor, pogled naprej in sp.:
- »in«: priročiti (z levo suniti dol), hrbta ven, in sp.:
3. skozi predručenje vzročiti, hrbta ven,
4. drža,
- »in«: zasuk dlani naprej in sp.:
- VI. 1. predklon — skozi predručenje in priručenje zaručiti, dlani gor (konca giba poudariti!), in sp.:
2. čep — predručiti dol (zaradi predklona smerijo lehti navpično na tla) hrbta spred, in sp.:
- »in«: z vzklonom in vzravnavo v vzpon spetno, skozi predručenje vzročiti, dlani spred, in sp.:
3. stoja spetno — odručiti (razmeroma počasneje), dlani gor (konec giba poudariti!),
4. drža,
- »in«: odnožiti (zmerno) z desno — zasuk dlani dol in sp.:
- VII. 1. vzročiti, dlani not (z desno s čelnim lokom dol), in sp.:
2. izpad na desno — predklon — predručiti, z lokom na desno, hrbta ven,
- »in«: začeti prihodnji gib,
3. z vzklonom in vzravnavo $\frac{1}{4}$ obrata v levo na peti leve in prstih des,

- u stav zanožni desnom van — kroz priručenje i predručenje uzručiti, dlanovi unutra, (brzo!)
- 4 privlačenjem desne stav spetni — zgrčiti priručno, pesti dlanovima na pred pred ramenima i sp.:
- VIII 1 upor čučeci zanožno levom (trup i leva noga u ravnoj crti) i sp.:
- 2 upor čučeci zanožno desnom (umerenim odzivom nogu promena upora),
- 3 privlačenjem desne upor čučeci (kolena unutar ruku),
- 4 izdržaj,
»i«: započeti naredni gib,
- IX 1 usklonom i uspravom $\frac{1}{4}$ okreta na desno (na peti desne i prstima leve) u stav zanožni levom van — desnom uzručiti (čeonim lukom unutra gore), dlan unutra i sp.:
- 2 privlačenjem leve stav spetni — desnom kroz odručenje priručiti
- 3 uzručiti (čeonim lukovima unutra, i sp.:
desnom pred levom), dlanovi unutra i sp.:
- 4 odručiti (zbog spojivosti srazmerno polaganije!), dlanovi gore (završetak giba naglasiti!),
»i«: odnožiti (umereno) levom — zasuk dlanovima dole i sp.:
- X 1 uzručiti, dlanovi unutra (levom čeonim lukom dole) i sp.:
- 2 ispad nalevo — pretklon — predručiti (čeonim lukom nalevo), hrpti van,
- 3 usklonom i uspravom $\frac{1}{4}$ okreta na desno u stav zanožni levom van — kroz priručenje i predručenje uzručiti, dlanovi unutra i sp.:
- 4 privlačenjem leve stav spetni — zgrčiti priručno, pesti dlanovima na pred pred ramenima i sp.:
- XI 1 upor čučeci zanožno desnom (trup i desna noga u ravnoj crti) i sp.:
- 2 upor čučeci zanožno levom (umerenim odzivom nogu promena upora),
- 3 privlačenjem leve upor čučeci (kolena unutar ruku),
- 4 izdržaj,
»i«: započeti naredni gib,
- XII 1 usklonom i uspravom $\frac{1}{4}$ okreta na levo (na peti leve i prstima desne) u stav zanožni desnom van — levom uzručiti (čeonim lukom unutra gore), dlan unutra i sp.:
- 2 privlačenjem desne stav spetni — levom kroz odručenje priručiti, hrpti van i sp.:
- ne v stojo zanožno z desno ven — skozi priručenje in predročenje vzročiti, dlani not, (hitro!)
- 4 s prisunom z desno stoja spetno — skrčiti priručno, roki pred rameni, pesti, dlani spred, in sp.:
- VIII. 1. opora čepno zanožno z levo (trup in leva noga v ravni črti) in sp.:
2. opora čepno zanožno z desno (z zmernim odzivom nog izmena opore),
3. s prisunom z desno opora čepno med rokami,
4. drža,
»in«: začeti prihodnji gib,
- IX. 1. z vzklonom in vzravnavo $\frac{1}{4}$ obrata v desno (na peti desne in prstih leve) v stojo zanožno z levo ven — z desno vzročiti (s čelnim lokom not gor), dlan not, in sp.:
2. s prisunom z levo stoja spetno — z desno skozi odročenje priručiti in sp.:
3. vzročiti s čelnimi loki not, desna pred levo, dlani not, in sp.:
4. odročiti (zaradi spojenosti razmerna počasneje) dlani gor (konec giba poudariti!),
»in«: odnožiti (zmerno) z levo — zasuk dlani dol in sp.:
- X. 1. vzročiti, dlani not (z levo s čelnim lokom dol) in sp.:
2. izpad na levo — predklon — predročiti (s čelnim lokom na levo), hrpta ven,
3. z vzklonom in vzravnavo $\frac{1}{4}$ obrata v desno v stojo zanožno z levo ven — skozi priručenje in predročenje vzročiti, dlani not, in sp.:
4. s prisunom z levo stoja spetno — skrčiti priručno, roki pred rameni, pesti, dlani spred, in sp.:
- XI. 1. opora čepno zanožno z desno (trup in desna noga v ravni črti) in sp.:
2. opora čepno zanožno z levo (z zmernim odzivom nog izmena opore),
3. s prisunom z levo opora čepno med rokami,
4. drža,
»in«: začeti prihodnji gib,
- XII. 1. z vzklonom in vzravnavo $\frac{1}{4}$ obrata v levo na peti leve in prstih desne v stojo zanožno z desno ven — z levo vzročiti (s čelnim lokom not gor) dlan not, in sp.:
2. s prisunom z desno stoja spetno — z levo skozi odročenje priručiti, hrbet ven, in sp.:

- 3 desnom uzručiti (čeonim lukom unutra gore), dlan unutra i sp.:
- 4 desnom kroz odručenje priručiti, hrbat van,
»i«: započeti naredni gib,
- XIII 1 1 vežbač: stav iskoračni desnom strance,
4 vežbač: stav iskoračni levom strance,
3 i 2 vežbač: izdržaj,
svi: predručiti (brzo i krepko!), hrpti dole,
- 2 1 vežbač: privlačenjem leve stav spetni,
4 vežbač: privlačenjem desne stav spetni,
svi: priručiti, hrpti napred i sp.:
- 3 1 vežbač: stav iskoračni desnom strance,
4 vežbač: stav iskoračni levom strance,
svi: desnom predručiti gore van, levom zaručiti van (brzo i krepko!) i sp.:

- 4 1 vežbač: privlačenjem leve stav spetni,*
4 vežbač: privlačenjem desne stav spetni,
svi: priručiti, hrpti van,
»i«: započeti naredni gib,
- XIV 1 stav iskoračni levom napred — zgručiti zaručno, pesti, hrpti dole i sp.:

- 2 stav iskoračni desnom napred — sunuti gore, pesti otvoriti, dlanovi napred i sp.:
- 3 stav iskoračni levom napred (na značku) i klek desnom (desno koleno pored leve pete) — pretklon (leva strana prsiju dotiče levo stegno) — kroz predručenje i priručenje sagnuti priručno nazad (desna šaka uhvati levo pešče), dlanovi gore,
- 4 izdržaj,
»i«: započeti naredni gib,

* Vežbači su posle rastupa udbrojani ovako: desni krajnik je 2, pored njega 1; levi krajnik je 3, pored njega 4. Od desne strane prema levoj razvrstani su po brojevima ovim redom:

glavna tribina
3 4 1 2

** Stavovi iskoračni ne smeju da budu preveliki. Na značku stiže se sa tri koraka.

3. z desno vzročiti (s čelnim lokom not gor), dlan not, in sp.:
4. z desno skozi odročenje priručiti, hrbet ven,
»i«: začeti prihodnji gib,
- XIII. 1. 1. telovadec: stoja izstopno z desno v stran,
4. telovadec: stoja izstopno z levo v stran,
3. in 2. telovadec: drža,
vsi: predročiti, (hitro in krepko!) hrbta dol,
2. 1. telovadec: s prisunom z levo stoja spetno;
4. telovadec: s prisunom z desno stoja spetno;
vsi: priručiti, hrbta spred in sp.:
3. 1. telovadec: stoja izstopno z desno v stran,
4. telovadec: stoja izstopno z levo v stran;
vsi: z desno predročiti gor ven, z levo zaručiti ven (hitro in krepko!) in sp.:

4. 1. telovadec: s prisunom z levo stoja spetno;*
4. telovadec: s prisunom z desno, stoja spetno;
vsi: priručiti, hrbta ven,
»i«: začeti prihodnji gib,
- XIV. 1. stoja izstopno** z levo naprej — skrčiti zaručno, pesti, hrbta dol, in sp.:
2. stoja izstopno z desno naprej — suniti gor, pesti odpreti, dlani spred, in sp.:
3. stoja izstopno z levo naprej (na značko) in klek z desno (desno koleno poleg leve pete) — predklon — (leva stran prs se dotika levega stegna) — skozi predročenje in priručenje upogniti priručno zad (desna dlan prime levo zapestje), dlan gor,
4. drža,
»i«: začeti prihodnji gib,

* Telovadci so po razstopu odšteti takole: desni krajnik je 2., poleg njega 1.; levi krajnik je 3., poleg njega 4. Od desne strani prema levoj razvršeni su po številkah razvršeni v sledećem redu:

glavna tribuna
3. 4. 1. 2.

** Izstopne stoje naj ne bodo prevelike. V treh korakih je priti na značko.

- XV 1 usklon i usprav u stav zanožni desnom — kroz predručenje uzručiti (brzo!), dlanovi napred i sp.:
- 2 stav iskoračni desnom napred — zgrčiti zaručno, pesti, hrpti gore i sp.:
- 3 $\frac{1}{4}$ okret nalevo (na prstima objiju) u stav zanožni desnom — sunuti napred, pesti otvoriti, hrpti gore,
- 4 privlačenjem desne stav spetni — priručiti, hrpti van,

- XVI 1 1 vežbač: stav iskoračni desnom strance,
- 4 vežbač: stav iskoračni levom strance,
- 3 i 2 vežbač: izdržaj,
- s vi: predručiti (brzo i krepko!), hrpti dole i sp.:
- 2 1 vežbač: privlačenjem leve stav spetni,
- 4 vežbač: privlačenjem desne stav spetni,
- s vi: priručiti, hrpti napred i sp.:
- 3 1 vežbač: stav iskoračni desnom strance (na značku),
- 4 vežbač: stav iskoračni levom strance (na značku),
- s vi: desnom predručiti gore van, levom zaručiti van (brzo i krepko!) i sp.:
- 4 1 vežbač: privlačenjem leve stav spetni,
- 4 vežbač: privlačenjem desne stav spetni,
- s vi: priručiti, hrpti van.

Vežba se posle prve izvedbe ponovi još jedan puta bez poživke.

Pri drugoj izvedbi izvode 1 i 4 vežbač u XIII i XVI taktu stavove iskoračno strance u stranu koja je suprotna od opisane.

S a s t u p.

Odmah posle druge izvedbe III sastava nastavlja se sastupom:

- I 1 2 vežbač: stav iskoračni levom strance,
- 3 vežbač: stav iskoračni desnom strance,
- 1 vežbač: (umereno) stav iskoračni desnom strance,
- 4 vežbač: (umereno) stav iskoračni levom strance,

- XV. 1. vzklon in vzravnavava v stojo zanožno z desno — skozi predročenje vzročiti (hitro!), dlani spred, in sp.:
2. stoja izstopno z desno naprej — skrčiti zaručno, pesti, hrbta gor, in sp.:
3. $\frac{1}{4}$ obrat v levo (na prstih obeh nog v stojo zanožno z desno — suniti naprej, pesti odpreti, hrbta gor,
4. s prisunom desne stoja spetno — priročiti, hrbta ven,

- XVI. 1. 1. telovadec: stoja izstopno z desno v stran,
4. telovadec: stoja izstopno z levo v stran 3. in 2. telovadec: drža,
- v si: predročiti (hitro in krepko!), hrpti dol, in spojeno:
2. 1. telovadec: s prisunom z levo stoja spetno,
4. telovadec: s prisunom z desno stoja spetno,
- v si: priročiti, hrbta spred, in sp.:
3. 1. telovadec: stoja izstopno z desno v stran (na značko),
4. telovadec: stoja izstopno z levo v stran (na značko),
- v si: z desno predročiti gor ven, z levo zaručiti ven (hitro in krepko!) in sp.:
4. 1. telovadec: s prisunom leve, stoja spetno,
4. telovadec: s prisunom desne, stoja spetno,
- v si: priročiti, hrbta ven.

Vaja se ponovi po prvi izvedbi še enkrat brez odmora ali premora. Pri drugi izvedbi napravi 1. in 4. telovadec v XIII. in XVI. taktu izstopne stoje v stran v nasprotno smer, kakor pa je opisano.

S e s t o p.

Takoj po drugi izvedbi tretje sestave je nadaljevati sestop.

- I. 1. 2. telovadec: stoja izstopno z levo v stran,
3. telovadec: stoja izstopno z desno v stran,
1. telovadec: (zmerno) stoja izstopno z desno v stran,
4. telovadec: (zmerno) stoja izstopno z levo v stran,

- s vi: predručiti (krepkol),
hrpti gore,
- 2 2 i 4 vežbač: privlačenjem desne stav spetni — zaručiti, hrpti dole i sp.:
- 3 i 1 vežbač: privlačenjem leve stav spetni — zaručiti, hrpti dole i sp.:
- 3 $\frac{1}{2}$ okret nalevo (na peti leve i prsti, ma desne) u stav zanožni desnom — levom kroz predručenje uzručiti (brzo!), dlan unutra i sp.:
- 4 privlačenjem desne stav spetni — levom kroz predručenje (posle okreta) priručiti, hrpat van i sp.:
- »i«: 1 vežbač: levom odručiti,
- 4 vežbač: desnom odručiti, hrpat gore (šaku valja položiti na susedovo rame),
- II 1 2 vežbač: stav iskoračni levom napred i ponešto unutra,
- 3 vežbač: stav iskoračni desnom napred i ponešto unutra,
- 1 vežbač: isto kao 2,
- 4 vežbač: isto kao 3,
tek stav iskoračni izvrše na mestu i sp.:
- 2 2 vežbač: stav iskoračni desnom napred i ponešto van,
- 3 vežbač: stav iskoračni levom napred i ponešto van,
- 1 vežbač: isto kao 2,
- 4 vežbač: isto kao 3,
tek stav iskoračni izvrše na mestu i sp.:
- 3 2 vežbač: stav iskoračni levom napred i ponešto unutra,
- 3 vežbač: stav iskoračni desnom napred i ponešto unutra,
- 1 i 4 vežbač: isto kao 2 i 3, tek na mestu,
- 4 2 i 1 vežbač: privlačenjem desne stav spetni,
- 3 i 4 vežbač: privlačenjem leve stav spetni,
- 1 i 4 vežbač: priručiti, hrpti van,
- v si: predročiti (krepkol),
hrbta gor,
2. 2. in 4. telovadec: s prisunom z desno stoja spetno — zaručiti, hrbta dol, in sp.:
3. in 1. telovadec: s prisunom leve stoja spetno — zaručiti, hrbta dol, in sp.:
3. $\frac{1}{2}$ obrat v levo (na peti leve in prstih desne) v stojo zanožno z desno — z levo skozi predručenje vzročiti (hitrol), dlan not, in sp.:
4. s prisunom z desno stoja spetno — z levo skozi predručenje (po obratu) priročiti, hrpat ven, in sp.:
- »in«: 1. telovadec: z levo odročiti,
4. telovadec: z desno odročiti, hrpat bet gor (roko je položiti na ramo sotelovadca),
- II. 1. 2. telovadec: stoja izstopno z levo naprej in nekoliko not,
3. telovadec: stoja izstopno z desno naprej in nekoliko not,
1. telovadec: isto kakor 2.,
4. telovadec: isto kakor 3.,
samo, da izvajata stojo izstopno na mestu, in sp.:
2. 2. telovadec: stoja izstopno z desno naprej in nekoliko ven,
3. telovadec: stoja izstopno z levo naprej in nekoliko ven,
1. telovadec: isto kakor 2.,
4. telovadec: isto kakor 3.,
samo, da izvajata stojo izstopno na mestu, in sp.:
3. 2. telovadec: stoja izstopno z levo naprej in nekoliko not,
3. telovadec: stoja izstopno z desno naprej in nekoliko not,
1. in 4. telovadec: isto kakor 2. in 3. telovadec, samo na mestu,
4. 2. in 1. telovadec: s prisunom z desno,
3. in 4. telovadec: s prisunom z levo stoja spetno,
1. in 4. telovadec: priročiti, hrbta ven,

III 1 zgrčiti zaručno, pesti, hrpti gore,
2 stav iskoračni desnom napred i klek
levom (levo koleno pored desne pe-
te) — sunuti: desnom napred gore,
levom nazad, dlan gore,

3 izdržaj,

4 izdržaj,

IV 1 izdržaj,

2 usprav levom u stav prednožni des-
nom — uzručiti (levom kroz pred-
ručenje), dlanovi napred, pogled go-
re i sp.:

3 privlačenjem desne stav spetni —
priručiti (desnom kroz predručenje),
hrpti van,

4 izdržaj.

Na narednu četvrtinku koračnice za-
počinju prvi dvojni redovi stupanjem na
mestu, a ostali iskorače punim korakom i
pređu u stupanje na mestu.

III. 1. skrčiti zaručno, pesti, hrpti gor,

2. stoja izstopno z desno naprej in
klek na levo (levo koleno poleg
desne pete) — suniti: z desno na-
prej gor, z levo nazaj, dlan gor,

3. drža,

4. drža,

IV. 1. drža,

2. vzravnava na levi v stojo pred-
nožno z desno — vzročiti (z levo
skozi predročenje), dlani spred, po-
gled gor, in sp.:

3. s prisunom z desno stoja spetno
— priručiti (z desno skozi predro-
čenje), hrpti ven,

4. drža,

Na naslednjo četrtinko nasledujoče ko-
račnice začno prvi četverostopi korakati na
mestu, drugi izstopijo s polnimi koraki ter
preidejo po stiku v pohod na mestu.

Pripomba: Med vsako sestavo igra
godba 4 takte medigre med katero vztra-
jajo telovadci v pozoru.

***Napred, napred
ni koraka natrag!***

Naši pesnici

Takrat, na spomlad...

Brat Marjan, Trebnje

Ali se še spomniš, brat,
takrat na spomlad,
Ko je vse Primorje zazelenelo?

Kaj si čula, sestra draga, pesem smelo
takrat na spomlad,
ko je morje naše pelo, pelo...?

In sta videla
takrat na spomlad,
ko je Istra kršna zardela, vsa vesela?

Tiho sta, odgovora ne znata?
Ali vesne res še ne poznata?
Glejta, zunaj že zdaj vaju čaka,
ko trokrat...

In lice svoje je odkrila,
v zelenje, cvetje naš ovila,
in v gaje, v srca naša je ljubavi vlila.

Že naprej je odhitela,
vrte, gaje razcvetela,
radost v srca jim sejala,
in mir, ljubav ter vero dala...

Deca rata

Slobodan R. Brabek, Veliki Bečkerek

Generacija ova ništa baš ne вреди,
Uzvikivali su mnogi, uzvikuju i sada,
Od prekora danas niko nas ne štedi
Viče se i grdi na šačicu jada.

Rođeni smo onda, kad požar zavlada,
Kad Evropa cela u dimu je bila,
Očeve naše neprijatelj savlada
Al' pobjeda njima kukavna je bila.

I, mi smo rasli u ognju i dimu,
Vešala nam behu pred očima stalno,
Rat se oteg'o sa zime na zimu,
Rasli smo gladni, ali genijalno.

I, došli su orli sa Sokolca i Cera
Ožareni sjajem i pobedom slavnom,
Došla je sloboda, doš'o čika Pera,
Istorija naša u okviru sjajnom.

A sad nastupa epopeja naša,
Svi se ljute, svi se na nas žustre,
Ne vredimo ništa! O, sudbino naša!
Deca rata, bez vrednosti — mustre.

I doći će dan, zatrubiće trube,
Otađzbina će nas zvati u redove časti,
Otađzbini sve! Nek trube trube,
Uvek ćemo biti na polju Časti.

I tad će orli sa Sokolca i Cera,
Biti stari i nemoćni više
Zameniće ih mladi bela pera,
Otađzbina je sigurna, brod se ne njiše.

Poklič!

Dr. V. V. Rašić, Beograd

Na bojnem polju i na umnome
Kroz strašne borbe prode naš rod,
Ali sa verom na putu svome
Ipak dožive željeni plod!

»Krv nije voda!« — I zavet sveti
Sokolsko oko vidi kroz sen, —
I jedva smeru srčan doleti
I suncu granu: Jugosloven!

Brat bratu kliče: Oh, blago meni,
Živila braća Jugosloveni,
u kolu bratskom jačajmo svi, —
Od jedne majke deca smo mi!

Gutasmo vatru, kidasmo zamke
Vekovno smelo, — a gleda svet!
Ali nas prati blagoslov majke
I duh slobode vodi naš let!

O, majko, majko, sada smo tvoji!
Stisni nas, majko, na grudi sve, —
Tu smo mi braća i tu smo svoji,
Tu nam je toplo i dobro sve!

Jedna nam majka i otac jedan
I mi smo braća, to svaki zna, —
Sloge i bratstva svaki je svestan
I gotov za njih da život da!

O, majko naša, državo mila,
Vekovne borbe željeni plod, —
Poklikni klikom k'o prava sila:
»Sa mnom ste, deco sila i rod!

Jedan je narod, vojska i zakon
I jedan Vladar od roda svog
I jedan Soko i jedan naklon:
Uvek sa verom, jedan je Bog!«

Pesem tlakarjev

Anton Francevič, Ljubljana

Tlakajmo cestu, pošteno in zvesto,
da se utere bodočnosti pot,
tlakajmo cestu na selo in mesto,
da bomo vedeli, kam in odkod.

Tlakajmo z umom, možatim razumom,
trdo nam poje po tlaku pilot,
stolcimo, bratje Sloveni, s po-
umom seme razdora in zmot in zablod.

Naj ne udere kolesu se pesto,
kadar nam treba v zapad nam otdod,
da si privedemo mlado nevesto,
ki nam dodeli jo višnji Gospod.

Tlakajmo s srcem iskrenim in voljo,
da bo pripravljena cesta pövsod,
kadar nakloni nam priliko bolje
večni Reditelj človeških usod.

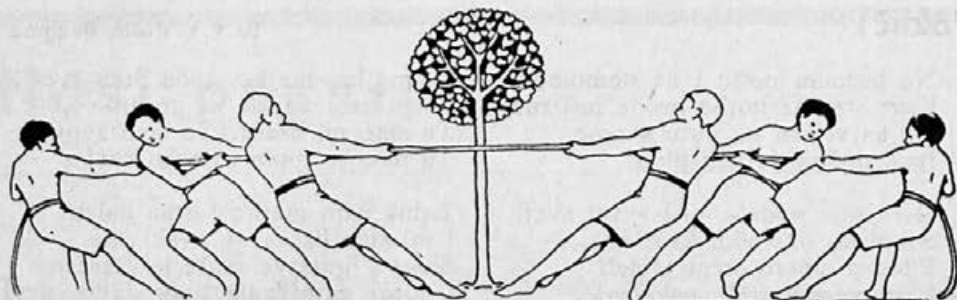
Zašto sam Soko?

Hajrudin Čurić, Sarajevo

Soko sam zato
da budem zdrav,
smeo i hrabar
kao lav.
da uvek mogu
snagom svom
štititi narod
i braniti dom.
Soko sam zato
da budem dobar sin,
a kad odrastem —
trezven domaćin,
kome će biti
poštenje i tačnost

najveća sreća
i životna radost.
Soko sam zato
da služim Kralju,
Otadžbini i rodu,
da cenim i štujem
Srb', Slovenca
zlatnu slobodu
i da nikad
ne odvajam brata
od Hrvata,
jer: Srbin, Slovenac i Hrvat
do groba su — brat i brat!

Radovi našeg naraštaja

Kako smo taborili

Trebla, Sokol Ljubljana-Šiška

(Nadaljevanje.)

9. julij.

Ta dan smo se zbudili že okrog šeste ure zjutraj. Namreč, zbudili se nismo kar vsi na en mah, ampak brat Karel, kar je pomenilo, da se je predramilo vse taborišče.

Najprej si je privoščil soseda Franceljna s tem, da ga je uščipnil. Koj nato se je pa obrnil in pričel pihati bratu Maksu v nos.

Na ta način so bili prebujeni poglavitni taborni »gadje« in budnica se je pričela.

Maks je nastavljal glavi na usta in s strahovitim glasom oznanil:

»Bistrica gori!»

Franci, ki se je pravkar pripravljaj, kako bo vsakega posebej tako dolgo drezal s slamo v ušesa, da bi se zbudil, je bil s tem seveda prikrajšan, kajti na krik: »Bistrica gori« je poskočilo vse taborišče. Pravili so celo, pa ne vem, ali je res, da sta se brat Davorin in Vilij, ki sta imela stražo, tudi zbudila...

Vse to smo znosili in — pojedli

No, Nace se pa le ni zbudil. Nemoteno in pokojno je smrčal dalje. Pa se nas je lotila hudobna želja, da bi ga namazali po obrazu. Z debelo plastjo saj, ki so se držale kotla, smo mu počrneli lica, da bi ga rodna mati ne bila spoznala. Ko smo se od najsilnejšega smeha zvijali poleg njega, je možakar odprl strmeče oči in se zazrl ves osupel v rdeče, režče obraze. Seveda se mu je potem malo pokadilo, ko je spoznal, za kaj gre. Užaljeno je pričel

zagotavljati, da je sanjal baš tedaj, ko smo ga prebudili, najlepše sanje. Saj so tudi bile! Sanjalo se mu je, pomislite, o pečenih piškah, tortah in poticah, pač o najlepših stvareh, po katerih je ves čas taborjenja tiho in na glas, da, celo v sanjah hrepenel.

Taborni poet si je že pripravil svinčnik in papir ter odšel. Že večkrat sem poskušal, da bi ga zalotil pri pesnikovanju. Kar sem vedno želel, se mi je ta dan nadvse imenitno obneslo: zalotil sem ga namreč pri neposrednem izlivanju pesniške duše na papir. Tiho in previdno sem se priplazil do trhlega panja, za katerim je pričakoval navdihnjenja. Prav počasi sem stegnil vrat in sem ga zagledal. V levi roki je držal papir, z desnico pa je vrtel med zobe stisnjeni svinčnik. Zastrmel sem v prečudno popisani list. Na desni strani papirja so bile napisane besede od vrha do tal, ena pod drugo in sicer: »zgaga, blaga, snaga, žaga, draga, vraga, omaga itd.

Da Bertelj pesniči, smo vedeli vsi, toda kje in kako opravlja svoj notranji poklic, nismo vedeli. Zato sem se namenil počakati, da bo naj-novejša pesnitev dovršena. Kmalu je pričel. Pisal je hitro, tu pa tam kaj popravil in vsako stvar parkrat na glas ponovil. Če mu je verz ugajal, ga je podčrtal in se lotil prihodnjega. Na ta način je nastala naslednja pesem:

Bolj ko kdaj me peče zgaga,
ko mislim nate, moja blaga.
Kaj pomaga moja snaga,
k' je srce tvoje kakor žaga.
Daj, zapoj mi, mila draga,
da bom vedel, kolk' za vraga
srčna mi pokaže vaga.
Mari čakaš, da omaga,
da izteče zadnja sraga...
itd. vse na -aga.

Nekaj časa je po meni vse vrelo in prekipevalo od zadrževanega smeha, tako da sem ob zadnjih verzih skoroda samo zagrgal od smeha.

Poet je poskočil kot obstreljen. V togotnem joku je kar na mestu raztrgal svojo vročo poetično zgradbo. Toda kmalu se je pomiril in v prijateljstvu sva krenila proti taborišču, meneč se o njegovem imenitnem, povsem novem stilu in o posebnih, poudarjenih globinah vse njegove poezije. V takih in sličnih literarnih pomenkih sva priromala do taborišča, kjer se nama je nudil strahoten prizor. Taborniki so z ljudožersko vnemo praznili in izpraznili kotel polente. Jaz sem se nekaj časa jezil, poet pa je sklenil, da spiše tragedijo po rimi na »polenta«.

Popoldne smo imeli precej skrbi z nenadno obolelim Milkom, ki je s svojim milim vzdihovanjem dosegel, da smo nagromadili okrog njega vse taborne dobrote. Milko je seveda tako vneto segal po njih, da je do večera, ko ni bilo več na taborišču dela, presenetljivo hitro okreval.

Brat Gabrijel nam je po večerji milostno naklonil pevsko solo točko s spremljevanjem kitare. Besedila sicer ne vem več, a pomnim še, da smo tisti večer čudovito naglo zaspali...

10. julij.

Jaz se vedno držim načela: Hvalimo tiste, katerim hvala gre. Zato naj pohvalim naša dva kuharja brata Francija in brata Gabrijela. Res da sta se včasih sporekla med seboj glede soljenja ali kisanja, ampak v tem, da je treba deliti čim manjše porcije, sta si bila enaka, posebno Franci, ki se je vse dni taborjenja, kakor hudobneži trde, kesal, da ni imel s seboj lekarniške tehtnice.

Ta dan sta imela srečo, da sta po neki svojevrstni »specijaliteti« nadvse zaslovela. To je prišlo menda radi tega, ker sta se držala navodila: več dobrih stvari skupaj zaleže za eno samo veliko dobroto. Pa sta moža šla in

natresla v veliki kotel: fižola, makaronov, moke, soli, krompirja, sploh vse, kar jima je prišlo pod roke. Po enournem vretju je nastala iz te zmešnjave jed, ki smo jo krstili za: »makarofižol«. Ta jed je imela prvič nad vse čudno sunljivo barvo in duh, drugič pa lepljivosti slično lastnost. S to zadnjo smo bili najbolj navzkriž, zakaj če si imel še tako močne čeljusti, jih nisi mogel več razkleniti, ko si pošteno založil v usta.

Pa ne mislite, da smo se radi tega kaj jezili! Jezila sta se le oba kuharja, ki sta morala, da ščitita svoj sloves, vso to lepljivo snov pojesti. Poleg

Tolažba želodcev se preizkuša

smeha in dobre volje, ki jo je povzročil »makarofižol«, se je taborni literarni zaklad zopet povečal za genljivo pesem z zvočno rimo na »fižol«.

Prav res, če ne bi bila tisti dan pripravila prvovrstne večerje, bi se bil njun kuharski sloves čudovito zmanjšal, ako ne splahnel. Sicer nam je pa lahko teknila, ko nam jo je celodnevni post tako imenitno zabelil!

(Nadaljevanje sledi.)

O Štrosmajeru

Veljko Gavrilović, Karlovac

(Govor pred vrstom.)

Radujem se što sam tako srećan da u ovom našem milom domu u krugu svoje sokolske braće progovorim o jednom velikanu, koji je ceo svoj život posvetio sreći i napretku jugoslovenstva i, koji je potpuno shvatio veliku i plemenitu zadaću jugoslovenskog Sokolstva, o njoj mislio i za nju do smrti radio. Taj velikan je naš neumrli veliki biskup Josip J. Štrosmajer.

Medu najsrećnije dane naše jugoslovenske istorije spada i 4 februar 1815 god., dan kada je zasjala još jedna zvezda na jugoslovenskom nebu kada se u Osijeku rodio od siromašnih roditelja, naš veliki sin, najuzvišeniji sveštenik i najiskreniji Jugosloven biskup Josip J. Štrosmajer. Uvek najbolji dak po svršenim naukama postade dvorski kapelan u Beču. Ali ne ostade dugo u tuđini. U najlepšem svom dobu od 35 godina postade biskup u Đakovu gde dođe među svoj mili narod mlad, zanosan, idealan, pun naprednih misli, a železne volje za rad. Donosi svome jugoslovenskom rodu i domovini svoj veliki um i svoje plemenito srce, koje je gorelo od želje da probudi u narodu svome želju i volju za prosvetom. Dok je bio u tuđini bolno ga je dirnulo kad je video kako drugi prosveteni narodi preziru naš narod, kako nas varvarima nazivaju. Pa da bi podigao prosvetu osnuje Jugoslavensku akademiju nauka, da se oko nje skupljaju svi južni Slaveni, i da šire niezinu nauku u svome narodu. Drugo mu je delo galerija slika, a mnogo je pomogao i žrtvovao za otvorenje sveučilišta u Zagrebu. Tada je upravio divno pismo sveučilišnoj omladini i pokazao joj put, kojim da povede svoj narod k srećnijoj budućnosti. Evo nekoliko reči iz toga pisma: »Ko ljubav, slogu i jedinstvo u narodu našem gaji, taj, il se zvao Srbin ili Hrvat, pravi je hrišćanin, pravi je ljubitelj života, svetlosti, slobode i slave svoga naroda.« Sagradio je sebi zadužbinu, veličanstvenu crkvu u Đakovu. Nad ulaznim vratima blistaju slova: »Slavi Božjoj, jedinstvu crkava, slozi i ljubavi naroda svoga.« Kad se osvećivala crkva otslužio je službu, a onda održao krasan govor o jedinstvu i rekao je: »Za jedinstvo naroda našega ja sam pripravan

i život svoj žrtvovati. I kada se budem rastajao s ovim svetom poslednja će molba mi biti »za jedinstvo naroda svoga.«

O ljubavi Štrosmajerovoj prema jugoslovenstvu veli naš književnik Đalski: »Da pišem knjigu za mladež slavenskoga juga dao bih joj ime Štrosmajer. Najveća želja da vidi nas ujedinjene, nije mu se ispunila, jer je umro 1905 god. navršiv 90 godina svoga sjajnog života. Ime Štrosmajerovo spominjaće se s ponosom, ljubavlju i zahvalnošću dok bude i jednog Jugoslovena.

Slava biskupu dr. Josipu J. Štrosmajeru!

O sokolskom pozdravu

Milan St. Svirac, Orlovat

Braćo, čim smo stupili u najmoćniju organizaciju naše države — u Sokolstvo — bili smo pozdravljeni sokolskim pozdravom »Zdravo!« Odgovorili smo isto tako. U prvom momentu nismo bili svesni što upravo znači taj pozdrav, ali smo ipak već tada osetili neku naročitu draž, nešto, što nam je milo, nešto, što nam govori da među nama Sokolima vlada ljubav, jednakost, bratstvo i čista, to jest, zdrava misao.

Mi radimo, vežbamo, jačamo svoje telo, a otuda i duh. Kad je čovek bolestan pun je briga, pun strašnih, a nekad i rdavih, misli. Međutim, zdrav oseća se srećnim, veselim, nada se dobru, veruje u sve što je dobro, pun je ljubavi, pun lepih želja i misli; on radi što je dobro i trudi se da pomogne svakome, ko je u nevolji.

Iz svega ovoga jasno vidimo što znači pozdrav »Zdravo!« Mi njime želimo svome bratu Sokolu zdravo telo, zdravu misao, zdrav duh, dakle, želimo mu sve što je dobro da bi se s ponosom mogao i dalje nazivati našim bratom Sokolom i dičnim sinom naše drage domovine.

Nešto o trezvenjaštvu

Petar Behaker, naraštajac, Orlovat

Poznato nam je, da je nauka dokazala, da su alkohol i duvan štetni za čovečiji organizam ne samo umno, nego i fizički. Pa kada su nam već poznate sve posledice, koje nam oni donajaju pitaćemo se kako da se ih oslobodimo. Tu je samo jedan izlaz, a to je da budemo svi trezvenjaci. Dužnost svakog trezvenjaka nije samo da je on trezvenjak, već da svakog, pa i najstrastnijeg pijanicu i pušača, od tog odvрати. Da se alkoholizam zadržao u narodu postoji više uzroka. Neki tvrde, da je trezvenost za žene, jer ljudi smeju da piju i puše. Drugi vele, da je trezvenjaštvo za muške, koji piju mnogo, a treći pak tvrde, da svaki čovek mora da pije i puši, ali umereno. Mi trezvenjaci znamo, da nijedno od njih triju nije tačno, jer znamo, da umerenost prelazi u neumerenost i najzad do propasti dotične osobe. Mladići počinju da puše u početku na skrivenim mestima da ih ne vide roditelji, a najzad ako ga i vidi roditelj on mu laska rečima: »bolje, sinko, da pušiš, nego da celu noć lumpuješ«. Ali otac ne zna da kad sin nema novaca za duvan ili alkohol može lako da mu ukrade što ili ma šta, pa da se tako obezbedi za nekoliko dana. Varoški mladići, a pogotovo dame, piju i puše da bi bili moderni. Svaka dama misli da nije moderna, ako ne pije ili ne puši. Čuje se gde neki mladići kažu, da će se oženiti samo s takvom koja mnogo puši, da ga ne bi osramotila u društvu.

Alkoholizam čini da neki mladići dovrše svoj život teško, gadno, prostački, uspavano i mrzovoljno. Svaki pijanica i pušač truje svoje telo i time sahranjuje sebe u grob mnogo pre nego što bi inače. Pijanica nije samo samoubojica; on je i ubojica, jer ubija i svoju porodicu, a naročito svoju decu. Takva deca moraju nevino da stradaju. Oni provode svoj život bedno

kao pravi sirotani i najzad pošto su naklonjeni tuberkulozi moraju vrlo rano i da umru.

Trezvenjački pokret napreduje iz dana u dan. Za njega su pre rata znale samo velike kulturne varoši, a sada posle svetskoga rata znaju za njega i sva, pa i najmanja, sela.

Trezvenjački pokret traži novi život, život bez alkohola i duvana; on stupa otvoreno u borbu sa svima onima koji tvrde, da bez alkohola nema veselja, radosti, pače ni života. Zato vaspitavajmo našu omladinu samo u duhu trezvenosti.

Tri brata

Slobodan R. Brabek

U jednom čisto šumadijskom selu život je tekao mirno. Seljaci tog sela živeli su mirno i srećno. Žetva je bila obilna, a šljivaci dobro rodili. A to im je glavno.

Na kraju sela živi porodica Petrovića. Ta porodica ili u stvari bratstvo, čine tri brata: Pavle, Petar i Jovan. Svi su oženjeni. A šta bi tek bilo da nisu. Imanje veliko, a majka stara, pa ko bi svršavao tolike poslove.

Seljaci često predveče, sedeći pred kućom, govorili bi: »E, bogme koji kako, ama ova braća Petrovići baš srećno žive. Ama i vredni su! Čija je njiva prva poorana? — Braće Petrović. A, čija je kuća najlepše okrečena? — Opet braće Petrović. Rade bogme i oni, ama i njihove žene. Oni na njivi i u voćnjaku, a žene u kući. Pa da vidiš što je u kući čisto, ama sve se cakli.« Tako su govorili seljaci toga sela o braći Petrović.

Jednoga dana braća Petrović, sedeći za ručkom i razgovarajući o svojim kućevnim poslovima, prekide glas seoskog birova. On je dolazio iz varoši i donosio naredbu iz načelstva: »Rat s Austrijom! Mobilizacija! Svako u roku od 24 časa da se javi u svoju komandu.«

Lica braće Petrović prebledеше, ali ne od straha, već od tuge za ženom i decom, koju će morati uskoro ostaviti. Ta oni su Srbi, u njihovim srcima bdi lozinka: »Najviša svetinja je čast; najveće blago Sloboda; najviša je dužnost koristiti Otadžbini; najveća čast umreti za Otadžbinu.«

A sutra dan oprostije se sa ženom i decom i krenuše u komandu. Hitali su u vrtlog svetskog rata s pesmom: »Rado ide Srbin u vojnike.«

Zatim slavne pobeđe. Potiorekova armija pobedena! Braća Petrović su u istoj četi, zajedno jezde putevima slave. Zajedno Petar i Jovan ginu pokošeni neprijateljskim mitraljezom. Rat traži žrtve! Pavle gleda dva svoja brata, ne plače al' žao mu je, što nije poginuo u bratskom zagrljaju. Ali ne, ja sam živ, ja ih moram osvetiti: »Braćo, osvetiću vas. Braćo, brinuću za vašu decu.«

Sunce se radalo, kao što se nada za osvetom rodila b duši mladog ratnika.

Posle slavnih pobeđa povlačenje. Neprijatelj nadire. Albanija. Putevi k slavi zasejani leševima. Beda. Glad. I najzad more. Grčka. Saveznici.

I jednog dana krenuše nepobedive armije da vrata slobodu napadenoj otadžbini. Među vojnicima tih armija nalazio se i Pavle.

Kajmakčalan. Borbe oko njega. Bugari na njemu. Pavle juri, juri k slavi i osveti.

I, najzad jedno neprijateljsko zrno učinilo je svemu kraj. Pavle je mrtav. Braću je osvetio. Karadorđeva zvezda blista na njegovom mrtvom telu. Počašćen je najvećom čašću, dao je život za Otadžbinu.

A njegov sinčić, on je siročić. Majka mu je umrla, On plače nad odrom svoje majke. A sanja o tati... Ali tate nema, neće se više vratiti.

**Sokolstvo čuva zdravlje
i razvija snagu naroda!**

Početak meseca januara prošle godine Sokolsko društvo u Sarajevu rešilo je, da se svake nedelje održavaju naraštajski sastanci. Svrha je tih sastanaka da se naraštaj što bolje međusobno upozna; da upozna sokolsku ideju, svoje dužnosti i da se odgaja u sokolskome duhu. Zato se na sastancima održavaju i predavanja naraštajaca i naraštajki. Ta predavanja obrađena su u sokolskome duhu, iznoseći ideologiju, rad i zadatak Sokolstva. Pored tih naraštajskih predavanja i deklamacija, održavaju se i literarno-poučna predavanja.

Do sada je već održano sedam takovih sastanaka u prisustvu brojnog naraštaja i članstva. Sastanci sve bolje uspeavaju, te izgleda, da će biti moćno sredstvo za širenje i ukorenjavanje Sokolstva među naraštajem.

Da bi društveni odbor rad olakšao, a i naraštaj poučio u vođenju sokolskih poslova, rešio je, da se osnuje i jedan naraštajski odbor pod nadzorom prednjačkoga zbora. Taj odbor ima zadatak da se brine o naraštaju i vodi naraštajske sastanke. Zato je na petom sastanku održana naraštajska skupština na kojoj su za odbor izabrana sledeća braća i sestre: prets.: Šiljak; I zam.: Bandić; II zam.: Elazar; tajnik: Nahmijas; I zam.: Provica; II zam.: Čekrlija; blagajnik: Vaserštajn; I zam.: Baždar; II zam.: Ostojić; statističar: Baruh; I zam.: Serdarević; II zam.: Milošević; dopisnik »Sokolića«: Loza; I zam.: Antonijević; II zam.: Glasović; a odbor: Vincetić, Gašić, Blagojević, Popović i Mrkelja. Ovaj odbor je već održao i dve sednice na kojima se po raznim predlozima mogla zaključiti kod članova odbora velika volja za rad. Jedan vrlo važan predlog bio je, da se uputi apel jugoslovenskoj omladini da stupi u sokolsku zajednicu. Pošto je taj predlog odobren od župskog odbora, predan je na razmatranje banskoj upravi, te se nadamo, da će ubrzo biti čitan po svim školama i umnožen stići u ruke svakom mladiću.

Naraštajski odbor živo radi i na širenju sokolske štampe i pribavljanju pretplatnika na sokolske listove.

Kako izgleda, odbor je počeo živo s korisnim predlozima, te se nadamo, da će ubrzo postići i pozitivne rezultate svoga rada.

Mirko Đukanović, Bijeljina:

Majčina smrt

Čosić Branislava, Novi Sad

Veče je. Vratila sam se iz škole, ali zatekla sam majku bolesniju nego pre odlaska. Ležala je u zavojima nepomično. Otac je zamišljeno ćutao. Tiho pridoh postelji i zapitah: »Kako je majčice?« Ona me blago pogleda, ne rekavši ni reči. Bilo joj je teško, kao da je znala da joj se bliža sudeni, nesrećni čas.

U jutro smo majci, pošto joj bivaše sve gore, pohitali u pomoć. Odvesmo je u bolnicu. Kada je ulazila u auto, tužno je gledala na nas, svoju decu, koju je mnogo volela. Auto je krenuo, i već se u daljini gubio, no ona suhom iznemoglom rukom mahaše dok sasma ne iščeze. Gledala je za kućom, za decom svojom i za mužem, s kojim je provela 25 godina srećnoga braka. Mi unidosmo u kuću s gorkim suzama na očima i bolom na duši. No sve kao vetar, došao je sudeni čas da nas rastavi od našeg najmilijeg bića...

U školu sam pošla sumorno i nemilo. Nije mi toga dana bilo do učenja. Htela sam da budem stalno do svoje dobre majke, tepati joj mile reči i ljubiti suhe ruke i bledo čelo. Vrativši se s predavanja zatekoh sestre vesele. Učini mi se neugodno. No, oni su tražili rasonode. Namah i to presta; majka se privuče k mislima i oni odbiše svoju zabavu. U tom dođe otac s rečima: »majci je bolje.« No to je tupo zvučilo u četiri zatvorena zida, jer mi ne slušamo, te otac umukne. Pali su mu na pamet kao safiri i sunce sjajni dani, koji su prošli; i nema ih...

Sutrašnjeg dana kretosmo k majci u pohode. Ona nas dočeka s blagim osmehom na licu. Lice joj se namah razvedri, jer ona vide sve svoje; svoje najmilije, svoju decu. Mi je izljubismo, a ja sam suznim očima zapitala: »Kako je majko?« »Hoćeš li nam ozdraviti?« Majka primeti to i šapnu: »Ozdraviće mama, dušo moja.« Ja se umirih. Bili smo veseli, jer besmo do mile majke naše. Sestrica ude i zamoli nas da idemo. Majka nas tužno zapita: »Kako ću sad bez vas, mili moji? Opet sama?« I ja vidch: suza joj zablista u oku. No, ona nas isprati s blagim osmehom, andeoskim osmehom, jer ona nam uvek beše »andeo hranitelj« uvek i sada.

Nakon 3 dana javiše nam da idemo u bolnicu. Mi podosmo, ja i otac, ali bez ikakve nade. Mišljasmu da je umrla. Kad stigosmo majka nas dočeka s pitanjem: »Da l' ću na operaciju?« »Idi majčice, probaj, uzdaj se u Boga; on će ti pomoći.« I otac joj savetova da pođe. »Hoću, reče, ali neću svoje kosti ga ostavim ovde.« U tom dodoše lekari i odvedoše je. Mi se opet vratismo niza stepenice kući.

Sutradan opet pođemo k njoj. Ona je bila žuta, s malo svesti. Sumorno je otvorila oči, bez osmeha na usnama. Teško nas poznaje. Ne poznavашe više glasa, koji je slušala uvek i dugo. Bila je bez svesti...

U nedelju besmo još jednom, poslednji put; ona je ležala besvesna — u agoniji. Poljubismo je još jednom poslednji put, i podosmo. Uvečer kucnu neko na vrata. Trgosmo se iz sumornih misli. Otac izade, ali namah ude s tužnom i strašnom vešću: »Naša dobra majka je umrla.« Tad nasto očaj i lelek. »Zar naša majka...« »Bože, što nam je uze,« čulo se kroz plač. »Majka mrtva!«

Posetismo je na groblju. Beše žuta, s milim osmehom na usnama. Poslednji sunčev zračak sijao je kroz mali prozorčić na nju. — Poslednji put dodosmo sutradan da je ispratimo do večnog doma njenoga. Pokrismo je zemljom i suzama, i vratismo se bez nje. Ona nas ne ču nikada. — Svakim časom mislimo na nju, posećivamo je ali — zaludu. Ista zemlja i krst; isti tupi odjek »Majko,« koji ječi kroz grane. Donosim joj najviše »majčine duše« jer to mi je najmiliji cvet. Ali uzalud. Uvek bolni uzvik »Vrati nam se, majko!« — Ali bez odgovora...

Naraštajski otek Sokolskog društva Varaždin

GLASNIK

Sednica predsedništva Saveza slovenskog Sokolstva. Predsedništvo Saveza slovenskog Sokolstva održalo je svoju sednicu dne 26 februara o. g. u Ljubljani. Sednici su učestvovali predstavnici češkoslovačkog, poljskog i jugoslovenskog Sokolstva. Raspravljalo se je o tekućim pitanjima svih sokolskih saveza udruženih u Savezu slovenskog Sokolstva. Pogledom na naše Sokolstvo raspravljalo se je o smučarskim takmičenjima u Bohinju, o priredbi pokrajinskog sleta ove godine u Ljubljani i o poslanici katoličkog episkopata protiv našeg Sokolstva. Sa sednice izdana je rezolucija kojom se najoštrije osuđuje ispad predstavnika katoličke crkve u Jugoslaviji protiv jugoslovenskog Sokolstva, a ujedno se izražava potpuna solidarnost, ljubav i bratstvo jugoslovenskom Sokolstvu.

Gimnastička i sportska udruženja u Češkoslovačkoj. Češkoslovačka ima oko 1.580.000 gimnastičara i članova sportskih udruženja, a broj ukupnog žiteljstva iznosi oko 14½ miliona; prema tome je svaki deseti državljani član kojega gimnastičkog ili sportskog udruženja. Najjače udruženje je bezuslovno češkoslovački Sokol sa svojih 680.000 članova. I broj članova u Sportskom savezu znatno je narastao, te ih je već oko 220.000; u nemačkom Glavnim telovežbačkom savezu udruženo je nešto manje pripadnika, oko 210.000. Tri druga udruženja imaju još preko 100.000 članova, ostala ispod 100.000, među ovima ima češkoslovački Turistički klub 50.000 članova. — Zanimljivo je, da imaju sokolska društva u Češkoslovačkoj 526 bioskopa. Ovi bioskopi naravno većim delom nisu veliki, imaju samo 200—300 sedišta, jer ih se većina nalazi u krajevima s najviše 2500 stanovnika. Uza sve to je pro-

met u ovim bioskopima znatan, lanjske je godine iznosio 150 miliona Kč. Filmove im dobavlja češkoslovački Sokol sam.

Radio u Evropi. Najviše je slušalaca radia u Danskoj, koja ima samo dve radio stanice; na 1000 stanovnika otpada 145 slušalaca. U dovoljno velikom razmaku dolaze iza Danske Engleska sa 17 radio stanica i 94 slušaoca na 1000 stanovnika, Švedska sa 6 radio stanica i 66 slušalaca na 1000 stanovnika. Između ostalih država imaju manje od 50 slušalaca na 1000 stanovnika, iako imaju srazmerno mnogo radio stanica; tako je n. pr. Francuska uređila 23 radio stanice, a slušalaca samo 20 na 1000 stanovnika, Italija čak samo 6 kraj 10 radio stanica. Važnu ulogu igraju u ovom pogledu sigurno takse; u Danskoj i Švedskoj, gde je broj slušalaca prilično velik, takse su najmanje, oko 100 Din godišnje.

Grof Albert Aponji. 7 februara umro je u Ženevi grof Albert Aponji. U Ženevi borio se ovaj mađarski aristokrata kao zastupnik Mađarske u Društvu naroda svojim, istina, velikim znanjem, a još većim govorničkim darom za »pravdu« Mađarske. Mađarski velikaši ne mogu da prežale i zaborave da su do kraja svetskog rata nemilice vladali milionima nemadžarskih, većim delom slovenskih plemena, ne dajući im nikakve slobode, najmanje u narodnim i kulturnim pitanjima; smatrali su ih pored sebe kao narod drugog reda. Ovaj isti grof, koji se sada borio u Ženevi za »pravdu« da bi se Mađarskoj povratile sve negdašnje slovenske zemlje, stvorio je 1907 god., kao mađarski ministar prosvete, besprimerno nepravedan zakon koji je zahtevao da se uvede u sve nemadžarske škole mađarski nastavni jezik.

Kako su znali Mađari krotiti »pravdu« drugim narodima, pokazala je najbolje češkoslovačka narodna skupština u Pragu dne 7 februara o. g.; tu su se čule ove značajne reči: »Na školskom području Slovačka je zemlja (sada u zajednici s Češkom, pre rata s Mađarskom) ogromno napredovala; ovaj napredak nadmašuje i

najfantastičniji san. Pre prevrata nije imala Slovačka ni jedne slovačke škole, sada ima 3125 osnovnih i 125 građanskih škola. Pre prevrata nije bilo u Slovačkoj također ni jedne nemačke građanske škole, danas ih je šest, pa i Madžari imaju danas tu 18 građanskih škola.« Tako shvaćaju Sloveni pojam pravde.

Često žmirkanje najbolji je znak da su se oči umorile. Žmirnemo li više nego tri puta na minutu, to znači da svetlo nije podesno. Ustanovilo se, da je čovek, koji je radio kod sveće žmirnuo 7 puta na minutu, no čim upališe mesto sveće električno svetlo, žmirnuo je samo još dva puta na minutu.

Potrošnja hleba u Evropi. Čovek se ne hrani samim hlebom, samo ako živi zlo, glavna mu je hrana hleb i voda. Velika potrošnja hleba prema tome nije nikako znak blagostanja. Najviše kruha jedu u Rusiji, ali nema o toj zemlji brojnih podataka. Drugo mesto zauzima Belgija s godišnjom potrošnjom od 275 kg kruha na pojedinog stanovnika, iza nje dolaze Francuska sa 250, Holandija sa 210, Češkoslovačka i Madžarska sa 200 kg. Na zadnjem su mestu Austrija i Nemačka sa 158 kg.

Za šalu

Redoljubivi Dragan. Mama sedi s Draganom u železničkim kolima te mu pruži jednu bananu. Posle nekoliko vremena pita mama: »Ali, Dragane, kamo si metnuo ljusku banane? Ta valjda je nisi bacio na pod?« — »Nisam, mamice,« brani se redoljubivi Dragan, »metnuo sam je onome starom gospodinu u džep!«

Iz škole. Profesor: »U čemu su imali stari Rimljani prednost pred nama?« — Učenik (uzdahnuvši): »Nisu morali učiti — latinski.«

Prevejanac. »Evo ti, bato, dvanaest bonbona,« reče dobri ujak Pero, »ali ne moj da ne daš pola sekil!« — No da ujak bude sigurniji, upita batu: »Koliko će dakle bonbona dobiti sekica?« — »Tri, uče Pero!« — »Kaka tri!« raspali se dobri ujak; »zar ne znaš računati?« — »Ja znam, uče Pero, ali ne zna sekica!«

Mudrac. »Pa zar ti, Kokotoviću, ne znaš da ne smeš pušiti na putu iz škole ili u školu?« — »Znam, gospodine profesore, ali ja sam na putu kući il od kuće.«

Prema tome moglo bi se suditi da je blagostanje u ovim dvema zemljama prilično veliko, ali valja znati, da narod u Austriji i Nemačkoj mesto hleba troši vrlo velike količine krompira.

Slepoća za boje. Broj ljudi slepih za boje, mnogo je veći nego bismo mogli pomisliti. Muškarci su većinom slepi za crvenu i zelenu boju, pa im se sve boje od crvene pa sve do zelene pričinjavaju žute. Ova se mana nasleđuje, te trpi od nje 4 do 5 postotaka sviju muškaraca, dok se kod ženskih lica ova mana rede pokazuje (2 do 3 postotka). Slepoća za boje poznata je istom od god. 1794, a može se ili dobiti ili naslediti; dobije se, ako oči s vremenom postanu slabije, no većinom se nasleđuje i to od roda do roda; katkada biva da je kći oca, koji je za boje slep, bez ove mane, a da je njezina deca opet imaju. U Nemačkoj su nabrojili preko 2½ miliona slepih za boje.

5000 bakterija kuge u želudcu jedne buhe. Bakterije kuge mogu se u telu kukaca umnožiti. Proračunali su da može jedan jedini želudac buhe sadržavati vrlo opasnu, u određenim okolnostima smrtonosnu količinu od 5000 takvih bakterija.

Gospodin učitelj kao vrač. Učitelj: »Ivice, kako kažemo čevku, koji drugome štogod uzme?« — Ivica šuti. — Učitelj: »Kad bih se na primer ja mašio rukom u tvoj džep, te bih izradio iz njega 10 dinara, šta bih onda ja bio?« — Ivica: »Vrač, gospodine učitelju!«

Verovatno. »Slušajte dakle, deco: Jednom cestom, dugačkom 500 kilometara, jure dva motorna vozača jedan prema drugome; jedan vozi 100 km na sat, drugi 125 km. Gde će se oni sastati?« — »U bolnici, gospodine učitelju!«

Gospodin učitelj tumači poslovice. »Nije sve zlato, što se sja. Ko mi zna kakav primer?« — Javi se Đokica: »Vaše hlače, gospodine učitelju.«

Zna ga otac. »Evo ti, sine, jedan vrlo dobar srebrn sat! Pa da mi ga dobro čuvaš, evo ti ovde još jedan za 30 Din; ovoga možeš rastavljati koliko ti drago.«

Prevejani Đokica. Mama ide s Đokicom na šetnju. »Jesi li, mamice, ponela bonbona, ako mi se uz put bude plakalo?«

Zna se snaći. »Pa ti si mi, nevaljanče, obećao da ćeš biti tačno u sedam sati kod kuće!« — Jesam, tatice!« — »I ja sam ti obećao batine, ne dođeš li na vreme!« — »Jesi, tatice, ali kad ja nisam održao obećanja, ne moraš ni ti!«

Iz uredništva

Urednik »Sokolića« se je preselio, stoga treba sve rukopise i sve dopisivanje šiljati na njegov novi naslov: Josip Jeras, Ljubljana, Lepi pot 4.

Gradivo, koje su poslali saradnici (iice), a koje još nije bilo objavljeno u »Sokoliću«, doći će na red u sledećim brojevima — u koliko je zrelo za štampu.

Naraštajci i naraštajke; agitirajte za »Sokolića« i pridobivajte nove pretplatnike.

Budite uredni u pohađanju sokolske telovežbe, obogaćujte se sa sokolskim vrlinama, a pristojnim vladanjem budite uvek uzorima ostaloj omladini. Budite ponosni da ste pripadnici sokolske porodice.

P r i m e d b a : Nekoje pogreške, koje su nastale kod vežaba za muški i ženski naraštaj biće ispravljene u posebnoj brošuri, koja će sadržavati sve proste vežbe.

Popravek. V pesmi »Naš junak« v 1. in 2. skupni številki »Sokolića« 1933. so se v tiskarni pomotoma na prostorih med seboj zamenjale prve tri kitice, ki spadajo na konec pesmi in sicer druga kot 7., prva kot 8. in tretja kot 9. in zadnja kitica na pravem spodnjem prostoru. Pesem se torej prične s četrto kitico in zato naj se ta za popravek v listu zaznamuje z zaporedno številko 1., druge tri nad njo pa od zgoraj dol s številkami 8., 7., 9. in naj se tudi potem pesem čita po tem redu.

Popunjalka

Sastavio: Miloš Lukić, Veliki Bečkerek

1			2	3	4	5	6	7	8	9		10	
	■	■	11				12			■	■		
	■	■	13				14			■	■		
16		22	■	15			17			■	18		
19			23	■			20	■		■	21		
			24		■	25			■	26			
27	28			■	29	■		■	30	■	31	35	36
32			■	33		43	■	34		40	■	37	
	■	■	38					39		41	■	■	
	■	■	42					44			■	■	
45								46					

Vodoravno: 1. List, koji izlazi u Ljubljani. 6. Univerzitet u Engleskoj. 11. Jedinica za težinu. 12. Doba dana. 13. Aorist jednog glagola u našem jeziku. 14. ol France = francuski pisac. 15. Glagol jedan na latinskom jeziku. 16. Deo lica. 17. Nasip nemački. 18. Sa -t početku označava u trgovini veoma često upotrebljavan. 19. Šta kovboji često upotrebljavaju? 21. Deo kuće. 24. Pokazna zamenica. 25. Perzijski bivši kralj. 26. Lična zamenica. 27. U mestu. 31. Obala. 32. Uzvik. 33. Biljka, koja se upotrebljava za opijum. 34. Trgovačka luka u Feniki u starom veku. 37. Član porodice. 38. Jugoslovenska reka.

39. Uzvik. 42. Narodnost. 44. Starica u 5 padežu jed. 45. Grad u Poljskoj. 46. Država u Evropi u 5 padežu jed.

Okomito: 1. Korisna ustanova u Jugoslaviji. 2. Deo lica. 3. Glazbeni instrument. 4. Jedan deo našeg naroda kako se zvao u Srednjem veku. 5. Otac. 6. Iza. 7. Svršetak. 8. Stid. 9. Upotreba za merenje drva (pučki). 10. Muško ime. 20. Vladalac u starom veku. 21. Proizvod iz mleka. 22. Deo kotača. 23. Muško ime. 29. Kakve je boje dimnjačar. 30. Muško ime. 33. Jugoslovenska reka. 34. Jedna zamenica u latinskom jeziku (padež). 35. Lična zamenica. 36. Čisti duh. 38. Životinja. 40. Deo tela. 41. Hodnik (engleski). 43. Gde se sir drži?

Popunjalka

Sastavio naraštajac Risto Nikolić, Brčko

1	2	3		■	4	5	6	7
8			■	9	■	10		
11		■	12		13	■	14	
	■	15					■	
16	17	■	18			■	19	
20		21	■		■	22		
23				■	24			

Vodoravno: 1. Služi u muzici. 4. Pokazna zamenica. 8. Mera za težinu. 10. Zamenica. 11. Isto kao 5 okomito. 12. Ljutnja. 14. Na (nem.). 15. Varoš na Jadraču. 16. Veza. 18. Okvir. 19. Zlato (fran.). 20. Siromašan (nem.). 22. Žen. ime u padežu. 23. Infinitiv od gl. obl. daje. 24. Hleb.

Okomito: 1. Sedište Sok. župe u Jugoslaviji. 2. Osetilo. 3. Zamenica (pokazna). 5. Domaća životinja. 6. Žensko ime. 7. Ime prvog sokol. starešine u Češkoj. 9. Muško ime. 12. Drvo (četinar). 13. Riba. 17. Papiga. 19. Zamenica žen. roda (u padežu). 21. Početna slova imena najveće sokol. ličnosti. 22. Mera za površinu.

